

# MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken, December 31-ik napján, 1813-dik esztendőben.

*A Pamplonai Capitulatziónak végezete:*

12) Tz. Minthogy a' most Pamplonában találtató Spanyol tisztek mint hadi foglyok az ő betsületekre tett ígéret szerint fel nem szabadíttatnak: tehát ezek a' magok igasságos kitseréltetésekig Frantzia ország ellen nem szolgálhatnak. — *Felelet:* Minden Spanyol tisztek, a' kik betsületekre tett ígéretjek mellett Pamplonába, vagy ennek várába bezárattatva vannak, adattassanak - ki az ostromló seregnek, minthogy igasságos dolog az, hogy mind azok a' katonai személyek, a' kik ahoz a' sereghez tartoznak, melly a' várat ostromolja és megveszi, ennek vissza adattassanak. —

13) Tz. Mind-két-résről Biztosok neveztessenek - ki, egy részről a' kik minden ártilériához, administratzióhoz, és inzsínőséghez tartozó dolgokat által adjanak, más részről a' kik mind ezeket által vegyék. — *Felelet:* Helybe hagyatik. Mind ezeket hűségesen által kell adni. —

14) Tz. Az őrző sereg' vezérének megengedtetik, hogy egy tisztet küldhessen a' Frantzia ármáda' fő vezéréhez, a' ki ennek a' jelen való Capitulatziót megvigye, és annak indító okait lebeszélje. Ez a' tiszt a' maga személyes bátorságára nézve elég-séges fegyveresek által kísértessék - el a' Frantzia szélső vigyázó csoportig, és ne tartassék hadi fogolynak lenni. — *Felelet:* Helybe hagyatik, ha ez a' tiszt Kapitány-nál nagyobb rangú nem leszen; de mind addig hadi fogolynak lenni tartatik, míg

hasonló rangú Spanyol tisztért vissza nem tseréltetik, melynek haladék nélkül meg kell történni. Minden tudósításoknak, mellyeket magával vinni fog, kinyíltaknak kell lenni. —

15) Tz. Mihelyest a' ratifikatzió meg-esik, azonnal Biztosok jőjjenek - bé Pamplonába, kik a' 13-dik tikkely szerint a' magok munkájoknak utánna lássanak. — *Felelet:* Helybe hagyatik.

16) Tz. Az őrző sereg Nov. 1-ső napján fog kijönni a' városból az új kapun. — *Felelet:* Helybe hagyatik. —

17) Tz. Egy átallyában értetődik a' dolog, hogy a' Pamplonai őrző sereg mind azoknak a' kedvező környűlállásoknak részesek legyen, a' mellyek onnét következnének, ha ő Felsege a' Frantzia Császár és az öszszeszövetkezett Hatalmasságok között a' jelenvaló Capitulatziónak ratifikáltatása előtt, fegyvernyűgvás vagy pedig valamelly más egyéb Alkú találna kötteni. — *Felelet:* E' nem hagyatik helybe. —

18) Tz. Ha a' jelen való Capitulatzió' tikkelyeinek végrehajtattatásokkor valami nehézség találná magát elé adni, ez, az őrző seregnek könnyebbségével megegyezőleg igazíttassék - el. — *Felelet:* Megengedtetik. —

Rátifikáltatott Pamplonában Oktober 3-dikán, a' vár' Komendánsa Brigadéros Báró *Cassan*, és *Pamplona* mellett az ostromló sereg' táborában *Carlos d' Espána* által.



### *Hlvatal szerént való hadi tudósítások.*

„A' Feldmarschall Hertzeg *Schwarzenberg*' vezérlése alatt lévő Szövetséges nagy armáda, Dec. 21-dikén ismét hozzá fogott a' maga munkájához. Minekutánna ezen armádának részei a' Rénus közép vidékeiről annak felsőbb vjdékeire vették volna útjokat, itt külömbkülömb helyeken által mentek Dec. 21-dikére víradó éjjel ezen a' vízen. A' főbb erő *Alsátziába* ment által; egy sereget *Hünningennek* vívására állított - ki. Néhány seregek a' Helvétziai vidékeken által folytatják útjokat, minekutánna annak határaitól magát a' neutralis kórdon minden pontokon egyszerre vissza vonta. *Basileában* együtt teszik a' Helvétusok és az özszeszövetkezett Hatalmaságok' seregeik a' strázsálást vagy őrizetbéli szolgálatot. —

„A' hadakozás e' szerént a' Frantzia földre tétetett által. Már *Straszburgig* mennek a' szágúldozó tsapatok a' Rénus bal mellyékein. Több mint 180,000 emberek által mentek ezen vízen *Schafhausen* és *Basilea* között. *Hünningen* körülvetetetésének alkalmatosságával néhány ellenséges katonák elfogattattak; mind *Conscriptusok* (most kiállított rekruták); még sem felöltöztetve sem illendően felfegyverkezve nintsenek.

„Olyan hír terjedett 'vala - el néhány napoktól fogva, hogy Marschall *Victor* útban volna erre felé egy armádával: de úgy látszik, hogy ez a' hír is tsak a' nép bizodalmanak támogatása végett terjesztett - el. Frantzia országban rendkívül való fogyatkozás látszik lenni fegyver' dolgában; a' várak többire minden készület nélkül vannak; némelyikben még ágyúk sintsenek, melynek oka az, hogy a' Frantzia armádának a' két utolsóbb táborozásokban szenvedett sok vesztsége miatt táborba kellett a' várakból vinni az ágyukat. Ágyuzók' dolgában is hasonló nagy fogyatkozás van.

Abban a' szempillantatban, midőn a' Szövetséges armádák a' mostani nagy mozgásokhoz fogtak, külömbkülömb nyilatkoztatások jöttek - ki, mellyek közzül egy a' Frantziákhoz, egy Helvétziához, egy pedig a' Katonákhoz van intéztetve. Az első, Frantzia és Német nyelveken adatott - ki. — Magyarúl itt következnek mind ezek: —

„Frantziák!

„A' győzedelem a' ti határaitokhoz hozta az özszeszövetkezett seregeket. Ezek által mennek azokon. —

„Mi Frantzia ország ellen nem hadakozunk, hanem azt a' jármat taszítjuk vissza, mellyet a' ti Országlószéktek a' mi tartományainknak nyakokba akart vetni, mellyeknek éppen olyan jussok van a' függetlenséghez és boldogsághoz, mint a' tieiteknek. Előljárók, Birtokosok, Mezeimunkások! maradjatok tsendességben honnyotokban, foglalatosságaitok mellett. A' hol az özszeszövetkezett seregek által mennek vagy tartózkodni fognak, a' rend és tsendesség fenntartatni, a' magános tulajdon oltamaztatni, 's a' katona fenyték leg szorosabban megtartatni fognak. Az özszeszövetkezett seregeket semmi boszszúállás' lelke nem eleveníti; nem akarják ők visszafizetni azokat a' számtalan inségeket, mellyekkel Frantzia ország a' maga szomszédjait, 's a' leg távolabb lévő országokat is, meglátogatta. —

„Nem azok a' princzipiumok, nem azok a' czélzások vezérlik az özsze szövetkezett Monarchákat, a' mellyek a' ti seregeiteket hozzánk hozták. Az ő ditsősségek abban fog állani, hogy Európa' szenvedéseinek lehető hamarsággal véget veszenek. Semmit nem akarnak nyerni egyebet tsak békességet: de olyan békességet, a' melly az ő Státusaikat, 's a' melly Frantzia országot és egész Európát a' valóságos és állandó tsendességre nézve bizonyossá tegye. —

„Reményljük, hogy mi arra még a'



Frantzia földre való bélépésünk előtt réa fogunk találni. Keresésére kell mennünk.—

„Költ *Lörrachban* a' fő hadi szálláson Dec. 21-dik napján, 1913-ban. —

„Az özszeszövetkezett fő ár-  
mada vezére F. Marschall  
„Hertzeg *Schwaatzenberg*.

*Helvétziának lakosi!*

„Az özszeszövetkezett Felséges Hatalmasságok, kiknek parantsolatjokra én a' vezérlésem alá bízott ármádaival Helvétziába bélépek, szükségesnek ítélték ezen munkának okáról és czélzásáról néktek és Európának egy e' végre kiadatott Nyilatkoztatás által számot adni. Ez a' Nyilatkoztatás megmútatja néktek, mitsoda gondolkodással tették ók ezen határozásokat, melly igasságosok legyenek az ő tselekedeteiknek indító okaik, 's melly tiszták az ő czélzásai. —

„Előre felteszem azt telyes bizodalommal, hogy a' mi Helvétziába való bémene-  
telünk, azok között, a' kik az országnak valóságos javát esmerni és szívelteni tudják, a' régi függetlenségnek, a' régi ditsőségnek 's boldogságnak, a' régi és az egész világtól betsültetett 's tiszteltetett Helvétziai Szövetségi-Constitutziónak minden barátjai között, valóságos örömet fog elterjeszteni. Ezen bizonyosan igen számos és igazi hazafiaktól, a' kik magok által látják azt, hogy a' mostani hadakozásnak nagy czélja, t. i. az igasságos és bölts politikai Systemának az egész Európai Közönségben való helyreállittatása, Helvétzianak jövődöbéli állapotját 's az ő leg fontosabb nemzeti környüláljásait melly méllyen illesse, telyes jussal várhatom, hogy mindenütt a' leg barátságosabb részvétellel és segedellemmel fogunk fogadtatni. Meghatározott kedvetlenséget tsak azokról tesztek-fel, a' kik annyira elfajultak 's megvakultak, hogy a' Frantzia fő uralkodásnak megmaradását a' magok hazafitársaiknak boldogságánál előbb betsülik, nyughatatlankodást vagy lágymelegséget pedig tsak azokról, a' kik

a' magok külömben jó gondolkodások mellett, egy idegen seregek az ő országjokba való bémarschirozását minden rosszak között a' legnagyobbnak tartják. Az egyik rendbéliek ezek közzül, egy oly időben, midőn az igazi Helvétus érzekenységnek a' maga tulajdon ereje által győzedelmeskedni kell, 's a' midőn a' népnek szabad vokását semmi idegen parantsolat semmi idegen elnyomás többé kötve nem tartja, remélhetőképennem sok követőket fognak találni. A' más rendbéliek pedig megfontolhatják, hogy a' kevés ideig tartó áldozatokat el lehet túrni, hogy ezeken a' nemzet' leg főbb javai, a' jövődöbéli szabadság és boldogság vásároltatnak-meg, és hogy tsak a' gyenge vagy az *egoismus*-ba merültlelkek lehetnek hajlandok arra, hogy egy két szín (vagy kétséges) tseudességgel való élésnek meghoszszabbíttatását a' lépésenként való elenyésszen 's a' haza állandó megaláztatásán megvásárolják. —

„A' mit tsak a' szoros rend- és fenytéktartás, a' szállítás és eleségadásbéli eszközöknek pontos megőzetése, 's minden némű megkiméllések által, az egy ily számos ármáda' jelenlétével elkerülhetetlenül özszeszöttetődő terheknek könnyebbíttetésekre megtenni lehet, annak lelkiismeret szerént való gondossággal meg kell téteteni. Mint országtoknak, neveteknek, és jussaitoknak barátjai, úgy szállunk-bé hozzátok; mint barátok, a' ti jó indulatok és véllünk való együttmunkálódástok felől meggyőzöttetve, fogjuk minden környülállások között folytatni munkáinkat, 's a' ti háladatosságtoktól 's jó kívánságaitoktól kísértetvén, remélnjük, hogy országotokat is, mint barátok úgy fogjuk elhagyni, minekutánna azt a' nagy czélt, melyre törekedünk, elértük, 's a' ti szabadságotokkal és szerentsétekkel egyetemben a' világ' békességét bátorságos állapotba helyhezettük. Költ *Lörrachban* a' fő hadi szálláson Dec. 21-dik napján, 1813-ban. —

„Az özsze szövötközött fő



„ármáda' vezére F. Marschall.  
„Hertzeg *Schwarzenberg*.

A' *Katonákhoz*.

„Katonák! Mi bészállunk a' Helvétziai vidékekre; mint szabadítók és barátok úgy jelenünk - meg ezen országban. Ti ezen állapothoz fogjátok alkalmaztatni magatokat. Mutassátok - meg a' Helvétziai derék lakosok eránt, hogy Austriának fegyveresei azon kötelességekkel 's kimeléssel, mellyekkel annak a' barátságos tartománynak lakosihoz viseltetni tartoznak, a' hol által utaznak, nem kevesebbé esmeretesek, mint azokkal a' tulajdonságokkal, mellyek őket az ütközetnek napján ditsősségre és győzelemre vezérlik. —

„Ha a' hadakozás' folyamatja szükségessé fogja tenni, hogy terhes utazásoknak és iparkodásoknak ki kelljen a' téli kedvetlen napokban magatokat tenni, ne felejtkeztek el arról, katonák, hogy most abban áll a' dolog' mivolta, hogy ditsősséggel végre hajtsátok, a' mihez ditsősséggel hozzáfogtatok, hogy azon nehézségeknél és veszedelmeknél, mellyekre még ezután találhattok, már sokkal nagyobbak meggyőztettek, és hogy a' ti vitézségetektől 's álhatalosságotoktól, a' ti hazátok és a' világ, a' hamarsággal való tisztességes és áldó békességet kívánják. Költ *Lörrachban* a' fő hadi szálláson Dec. 21-dik napján, 1813-ban. —

„Az össze szövetséghez fő  
„ármáda' vezére F. Marschall  
„Hertzeg *Schwartzenberg*.

*D á n i a.*

A' *Berlini* Dec. 21-dikén költ újságokban ilyen fontos tikkely fordul elé: —  
„Az északi Német szövetséges ármádának fő hadi szállása Dec. 16-dikán *Kiel* városában volt. Ezen ármádának fő vezére a' Svécziai Koronaörökös, az az előtt való napon az *Eider* vize mellett egy faluban a' Dániai ármáda' vezérével, egy Hassiai Prin-

tzel, össze jövéen, abban egyeztek - meg, hogy tizenkét napokig tartó fegyvernyúgvásra lépjenek együtt, oly véggel, hogy az alatt további alkudozásokba botsátkozzanak. A' két rész' seregei azon fekvéseikben maradnak - meg a' fegyvernyúgvás' ideje alatt, mellyekben ennek megkötötésekor voltak.

Maga Marschall *Davoust* a' *Frankfurtba* érkezett egyéb tudósítások szerént, már most tsak *Hamburgba*, *Haarburgba*, 's az *Albis* vizének ezen két városok között lévő *Wilhelmsburg* nevű szigetjére van, a' vezérlése alatt lévő Frantzia sereggel szorítatva: a' melly városok azonközben, ugyan ezen tudósítások szerént minden felől jól megerősítette vannak, 's a' kibotsátatott vizek által is jól fedeztetnek. *Hamburg* városában eleséget is bőségest írnak lenni: hanem az igen veszedelmes az ellenségnek, hogy a' katonaság nagyon elkedvetlenült, és sokak hagyják oda zászlóikat.

Az Északi Németországi öszszeszövetkezett seregeknek fő hadiszállásokon ilyen hivatal szerént való tudósítást adtak - ki a' fegyvernyúgvást megelőzőt napokon történt dolgokról: —

„A' Svécziai Koronaörökös ő K. Hertzege Dec. 11-dikén által jött a' maga fő hadi szállásával *Oldeslöhén* és *Segebergen Neu - Münsterbe*. Dec. 2-dikán öszszetsaptak a' Gen. *Borstel* tsapatjai *Wésel* mellett az ellenséggel; a' resultatum hasznos volt réájok nézve. A' *Bischuloff* Kozák - Regimentje, melly már sokszor megkülömböztette magát, most is ditsősséggel fedte - bé magát. Ugyan ezen seregnél lévő Major *Knobloch*, *Neusz* városát *Düsseldorfal* általellenben meglepven, elfogott egy Sasot, egy Oberstert, 18 tisztet, 's néhány száz köz embert. Elvett egy eleséggel és ruházattal tele magaziumot is. Ezen expeditzióinak Kómanányozója Oberster *Hole* egész a' *Julichi* útig keregettette az ellenséget. E' képpen Frantzia vidéken állanak az északi Németországi öszszeszövetkezett



seregek: azonban tsakugyan nem remé-  
ljük, hogy a' Nagy Öszszeszövetkezés,  
melly a' száraz Európa' szabadságáért és  
függetlenségéért fogott fegyvert, a' békes-  
séget, melyre a' föld' minden lakosainak  
ily nagy szükségek van, a' Régi Frantzia  
országban kéntelenítessék keresni. —

„A' Gen. *Wintzingerode*' seregének  
egy tsapatja gyenge ágyúzás után elfoglal-  
ta a' *Rothenburgi* erősséget; az őriző sereg  
hadi fogságra esett. Az *Eckmühli* Hertzeg  
egész lovasságát kiküldötte vala néhány  
Batalionokkal *Hamburgból*, hadi foglyoknak  
tsinálására és a' környülállásoknak megvis-  
galására. Ez a' Gen. *Vichery* vezérlése  
alatt lévő sereg, réá ütött egy szélső vigyá-  
zó Kozák tsoporra, s azt oly sebessen  
nyomta, hogy azzal együtt érkezett-bé  
*Kahlstädtbe*. Az itt lévő Kozák Regiment  
viszsa vonni kéntelenítte magát *Sieck-*  
*hez*, a' hova Gen. *Pahlen* 6 Reguláris  
Svadronokkal kiállítatott vala. Ezeknek ki-  
állítatásokban alig teltek 4 minúták. Gen.  
*Pahlen*, ki az armádánái a' maga katonai  
talentomairól esméretes, egyszeriben az el-  
lenségnek megtamadására vitte őket. Ober-  
ster *Timen* kezdette-el az *Isum* Huszárok-  
nak egy Svadronnyával a' verekedést oly  
hathatósan, hogy az ellenség azonnal hátat  
adott, megzavarodott, rendetlenül futni  
kezdett, és *Wandsbeckig* kergettetett. —  
*Sieck* és *Wandsbeck* között holt testek  
borították-el az utakat; több mint 200  
holtak számláltattak-meg; több mint 150  
emberek fogattattak-el, kik között egy  
tiszt is találtatott. A' *Jütlandiai* Dánus  
Dragonys Oberster terhes sebet kapván  
nem soká meghalt. —

„Gen. *Dörenberg* 3 Batalionokkal 3  
Dánus Regimenteket, a' kik *Oldeslohéből*  
jöttek vala ki, megtamadván, őket *Bóde-*  
*ig* kergette; az éjjel vetett véget a' ve-  
rekedésnek. Néhány emberek az ellenség'  
résziről elfogattattak. Egy Huszár Svadron  
lovárol leszálván, *Treuhorst* nevű falura,  
a' hol egy Dánus gyalog kompánia volt,

réá ütött, 20 embert elfogott, 's a' töb-  
beket elszélesztette. A' Gen. *Wallmoden*  
seregének egy tsapatja a' hátráló ellenség'  
bagázsájának egy reszet *Eckerusforde* mel-  
lett elfoglalta, 's néhány száz embereket  
elfogott. —

„Gen. *Tettenborn* az *Eideren* által  
menvén, *Friedrichstatba*, *Thöningenbe*,  
és *Husumba* bészállott, 's a' Schleswigi  
határok felé *Flensburghoz* is tsoportokat  
küldött. A' *Vollerwicki* erősséget körül-  
vétette. *Härneuban* meglepett 120 szeke-  
reket, a' mellyek az *Altonai* ispotályok-  
ból betegeket vittek; a' kíséző seregből  
elfogott 120 embert, a' többek az éjszaka'  
segedelmivel menekedhettek-meg. *Hu-*  
*sumban* 7 ágyút vett-el; a' Tönningeni és  
Husumi felkelt népet elszélesztette; egy  
tsoportot *Itzehoébe* küldvén ez által az ott  
lévő lovas depositoriumot semmivé tétette;  
az ellenség' holtakból és sebesekből álló  
vesztése sok volt; 1 Oberster, 100 kato-  
nák, és 120 lovak elfogattattak. —

„A' Svétziai armáda is előre nyomult  
ugyan akkor *Rendsburg* és *Kiel* között az  
*Eiderhez*. A' Marsachal *Stedingk* fő hadi  
szállása *Preetzbe* tétetett által. *Pleen* és  
*Entin* városaik nagy örvendezéssel fogad-  
ták a' Svétziai seregeket; a' lakosok há-  
zaikat megvilágosították. Gen. *Skiölde-*  
*brand* az ellenséget űzőbe vévén, béerte  
azt *Borhöftnél*, a' hol ez 3 Batalionokkal  
és 2 lovas Regimentel hadi rendbe állott,  
bal szárnyán 6 ágyúi voltak, nellyekből  
keményen és gyilkosan tüzelt: de tsaku-  
gyan oly tüzesen megtamadta azt Gen.  
*Skiöldebrand* a' Svékusokkal, hogy agyú-  
it elvévén, a' Batalionokat keresztül tör-  
te, és ezek letették fegyvereiket, 's a' lo-  
vasság megfutamodott, a' midőn Gen. *Ski-*  
*öldebrand*, ennek minden lovasaival űzé-  
sekre indulván 's az elfogott Batalionok-  
kal tsak egy Svadront hagyván hátra, ezek,  
nem tudatik hogy tévedésből-e vagy pe-  
dig némelly tisztjeik' ingerlésekre, ismét  
fegyverre kaptak, a' Svékus Svadronra réá



tüzeltek 's. abban sok kárt tettek. Ennek hallására néhány Svédus Huszár Svadronok az ellenséges lovasságnak kergetéséből vissza tértek, 's az említett Dánus Batalionokat össze vagdalták. —

„Keserves dolog olyan seregeknek egy mással való verekedésekről beszélni, kik mind két részről azon egy északi hazának gyermekei; ezek gyászt és elhalgattatást kívánnak. Ezen dolgoknak tovább való tartásukat csak annak a' Fejedelemnek politikája kívánhatja, a' ki ezeknek okozók volt. Mi remélni kívánjuk, hogy a' Dánus Király ezen atyafiak között való hadakozásnak véget fog vetni, 's *Dánia* és *Svédia* együtt nem soká csak egy békeséges, tsendes, és szerentsés familiát fognak mutatni. —

„Az ellenség Gen. *Wälmoden* által magát Rendsburgtól elvágattatottnak lenni szemlélvén, Kiel városának fordult: hanem Gen. *Skiöldebrantól* űzőbe vétettétvén, a' kanálison által ment, a' hidat maga után elrontotta, 's a' túlsó parton nyomult előre a' vár felé. Néhány Batalionaink és egy Huszár Regement, mellyek a' közösülésnek fenntartására küldettek vala-ki, *Osterodében* az ellenséges armáda által megtámadtattak, a' melly hirtelenséggel arra határozta vala magát, hogy a' *Golding* felé való menetel helyett, a' hol kétségkívül a' semmivé való tétettétéstől félt, Rendsburg felé routson által. Noha három annyira voltak a' Dánusok mint a' Szövetségcsek: tsakugyan még is ezek tartották-meg a' tsatázó mezőt, 's a' többi.“ — Itt még a' két ellenséges armádáknak némelly fordulásait hordja elő az író, mely

után ilyen szavakkal végzi tudósítását: — „A' Dánus seregek' vezére a' Hassiai Princz fegyvernyúgvast kért. Hihetőképben nem soká eltsendesedni fognak *Svédia* és *Dánia* között minden egyenetlenkedések, 's ez az utolsó össze fogja magát tsatolni a' szövetségcsekkel.“

~~~~~

A' Gróf *Benigsen* vezérlése alatt lévő Orosz armáda, *Migdeburgnak* bezárva való tartására elégséges seregeket hagyván hátra, a' *Doktorow*, *Csaplitz*, *Markoff*, és *Paskevits* Generálisoknak vezérlések alatt 4 tsapatokban közelget *Hamburg* mellé, a' hol Marschall *Davoust* az egyik külső városban lévén szállva, még a' *Baukó*nak kiüresítésében foglalatoskodik.

### *Frantzia Birodalom.*

A' Frantzia armádák így állottak az utolsó napokban: — A' Német országgal és Hollandiával szemben álló minden seregeknek közönséges fő hadi szállása Marschall *Kellermannal* *Metzben* volt, és ő alatta osztályos Generális *Belliard* által vezéreltetett. Gen. *Sebastiani* Koloniában, Marschal *Macdonald* Kliviában, a' Kataloniából visszaérkezett Gen. *Decaen* Gorcumban, Gen. *Merle* Maastrichtban vezérekedtek.

Frantzia ország' belső részeiről most bajos valami tudósítást venni, minthogy a' közösülés' útjai félbe szakadtak. *Amsterdamból* írják, hogy a' Brabantziai vidéken igen békételenkedik a' nép, kiváltképpen az új conscriptió miatt.

*Dec. 29-ik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 176 forintot Váltószédulában — Egy Császár aranyért 8 f. tot 10 krt.*

*Irta Pántzél Dániel.*

[Vége az 1813-dik esztendőnek.]



# Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 34.

A Magyar Kurir 53-dik darabjához.

Végezte a' múlt pénteken költ Magyar Kurir 33-ik számú tóldalekjában félbemaradt Austriai Csász. 's Apostoli Kir. hadi tisztnek neveiknek, a' kik a' jelenvaló háborúnak elkezdődésétől fogva a' Cs. Kir. Armádánál meghóltak, megsebesítettek, és hadi fogságba estek.

|          |                   |                |                 |
|----------|-------------------|----------------|-----------------|
| F. Hadn. | <i>Friebet</i>    | a' Duca        | Gy. Reg.        |
| — —      | <i>Behuel</i>     | }              | a' splényi      |
| — —      | <i>Lang</i>       |                | Reg.            |
| — —      | <i>Lalancy</i>    | }              | a' Jellachich   |
| — —      | <i>Resch</i>      |                | R. el is fogat. |
| — —      | <i>Rosenheyn</i>  | }              | a' Bianchi      |
| — —      | <i>Toussunt</i>   |                | Gy. Reg.        |
| — —      | <i>Müller</i>     | }              | a' Hoheloe      |
| — —      | <i>Weber</i>      |                | Bartenstein     |
| — —      | <i>Sekulichy</i>  | }              | Gy. Reg.        |
| — —      | <i>Klaer</i>      |                | a' Chasteler    |
| — —      | <i>Plausner</i>   | }              | a' Benyov-      |
| — —      | <i>Heyser</i>     |                | szky Gy. R.     |
| — —      | <i>Csolnakosy</i> | }              | a' Jella-       |
| — —      | <i>Ellebauer</i>  |                | chich Gy. R.    |
| — —      | <i>Merle</i>      | }              | el is fogat.    |
| — —      | <i>Ollbricht</i>  |                | a' Bianchy      |
| — —      | <i>Homoky Pál</i> | a' Frimont hu- |                 |
|          |                   |                | szár Rgb.       |

|          |                    |   |                    |
|----------|--------------------|---|--------------------|
| Z. Tartó | <i>Binder</i>      | } | a' Chastler        |
| — —      | <i>Laucher</i>     |   | Gyal. Reg.         |
| — —      | <i>Wagner</i>      | } | a' Benyovszky Rgb. |
| — —      | <i>Weigner</i>     |   | a' Splényi         |
| — —      | <i>Rziha</i>       | } | Gy. Reg.           |
| — —      | <i>Lovetto</i>     |   | a' Jella-          |
| — —      | <i>Blaselovich</i> | } | chich Gy. R.       |
| — —      | <i>Mader</i>       |   | a' Bianchy         |
|          |                    |   | Gyalog Rb.         |

3. Fogságba estek.

Kapitány *Härth* a' Hohenloe Bartenstein Gyalog Rgb.

Kap. Lajt. *Petrowitz* a' Splényi Gyalog Reg.

F. Hadn. *Effento* a' Chasteler Gyalog Reg.

A. Hadn. *Banovitz* a' Splényi Gyalog Reg.

— — *Gravist* a' Hohenloe Bartenstein Gyalog Reg.

— — *St. Vito* a' Chastler Reg.

Z. Tartó *Rusch* a' Splényi Gyalog Regimentjéből.

## Magyar Ország.

Sopronból ezeket írják a' Magyar országújság levelekben Dec. 22-dikén: —  
„Olyan rendelés van minden *Velites* osztályok' eleibe adattatva, hogy Januárus első napján meginduljanak. Ez a' szép és számos lovasság, melly által az Austriai Armádának ereje szembetűnő nevedést nyer, 's a' mellyet a' Magyar Nemesség és Királyi városok a' magok szeretett Királyoknak tsak egy meghívó írására 4 hetek alatt állítottak, egy új bizonyosága annak; hogy a' Magyar Nemzet a' maga Constituziójáért nem kedvez sem tehetségének sem életének, 's mindenét feláldozni kész Királyának egy kegyes intésére. — Eljen *Ferentz*, a' Haza' Attya sok szerentsés új esztendőket!”

## J e l e n t é s.

Az ifjúság' számára Német nyelven egy új Munka adatik - ki a' következő tizim alatt, a' mellyre az alább írt helyeken előre lehet fizetni.



Vaterländischer Jugendfreund, ein belehrendes und unterhaltendes Lesebuch, zur Veredlung des Herzens, Beförderung des Vaterlandsliebe und gemeinnütziger Kenntnisse für die Jugend des Österreichischen Kaiserstaats, von Leopold Chimani.

az az,

A' Hazai Ifjúság' Barátja oktató és mulattató Olvasókönyv, a' szív nemesítésére, a' Hazaszeretet és a' közhasznú esméretek' előmozdítására. Az Ausztriai Birodalombéli Ifjúság' számára készítette Chimani Leopold.

Ebben a' munkában a' Szerző a' Status' ifjú polgárjaival a' Hazát és azt a' szép köztársaságot esmerteti - meg, a' mellynek ők is tagjai, figyelemeteseke teszi őket a' tartományok' és népek' — kiváltképpen Magyar ország' — nevezetességeire, mellyekkel ez annyira bővölködik; továbbá sok derék, nemes és hazafiú viselt dolgokra, tettekre, mind a' régi mind a' mai időbéliekre, mellyek által a' nemes lelkű Magyar Nemzet magát mindenkor megkülömböztette, és a' mellyeknek leg hathatósabb erejek van arra, hogy az olvasó ifjúság' lelkét és szívét hasonló nagy és nemes tselekedetekre elhatározzák. Jóltevő hasznos intézetek' előadása, Természeti történelmi, Természettudománybeli és Technologiai dolgok egymást váltva fordulnak elő benne; a' Mesék, Versezetek, Találós-mesék's több e'félék pedig mulattatóvá teszi a' Munka' olvasását az ifjak előtt; mellyre nézve reményljük, hogy ennek kijövele minden Szuléknek, Tanítóknak, és Nevelőknek kedves leszen. A' Tudós Szerzőnek mind ez ideig kiadott munkái, mind jó híre neve, bizonyossá tehetnek bennünket előre is, hogy ez a' Munka is hasznos leendő.

A' Munka hat Darabban adódik - ki, nag nyoltzadrét formában, egészen új betűkkel és hiba nélkül. Minden darab rézre metzett tzi mképpel fog ékeskedni,

a' melly hazai tárgyat ad elő. A' három első darab, melly már ki vagy on nyomtatva, a' jövő Januárius' első napjától fogva már kapható. Ezentúl is minden hónapban egy darab jelenik - meg, úgy hogy az egész Munka elkészül Áprilisben, 1814-dikben. Minden darabra az előfizetés egy forint.

A' fent nevezett munkát mind előfizetésre, a' meghatározott árron, mind pedig a' nélkül meg lehet szerezni a' következő Magyar országai Könyvárosoknál, úgymint:

*Pesten*: Eggenberger, Hartleben, és Müller;

*Posonban*: Landes, Lippert, Meidinger és Schwaiger;

*Selmetsbányán*: Friedenlieb; és

*Zágrábban*: Suppan — Könyváros Uraknál.

*Doll Antal*

Bétsi Könyváros.

Ugyan ezen helyen találhatik:

K É P E S V I L Á G.

Mulattatva tanító

K é p e s K ö n y v.

Az Ifjúság' számára, Németül, Frantziául, és Magyarul-magyarázó Előadásokkal.

Készítette *Glatz Jakab*.

Ezen jól kidolgozott képes könyvben a' természet' országa, Mesterségek, Technologia és Élet, kiváltképpen pedig a' Gyermeki-világbéli leg interessansabb tárgyak találhatnak. Magyar fordítását dolgozta a' ditséretes nyelvvisgálásáról esméretes *Márton József* Ur. Az ebben találtató 36 réztáblák, nagy 4-gyed rét árku-souvaunak szép világosítással; mindentábla többtöbb olyan dolgokat foglal magában mellyek az ifjúságot kedves időtöltéssel tanítják.

Áll 2 részből nagy negyed réthben, 36 megvilágosított (vagy festett) táblákkal, 1813. Az árra papiros táblával 8 forint.



# Ő Felségének Austria' Császárjának Magyar és Cseh Országok' Királyának Manifestuma.

Az Austriai Monárchia a' maga fekvése, az ő más hatalmasságokkal való sokféle összeköttetődése, 's az Európai Státusok' szövetségében való fontossága által, nagy részt belé volt azokba a' Hadakozásokba keveredve, a' mellyek húsz esztendőnél tovább pusztították Európát. Ezen terhes hadakozásnak egész folyamatjában mindenkor ugyan azon egy politikai principium vezérelte a' Császár ő Felsége' lépéseit. Véle született hajlandóságból, hivatala eránt való érzékenységből, 's népeihez viseltető szeretetből a' békességnek kívánója, 's minden foglalásnak és nagyobbulásnak gondolatjától idegen lévén, soha fegyvert nem fogott külömben, tsak a' mikor önön oltalmaztatásának szükséges volta, vagy a' szomszéd Státusoknak a' maga megtartásától elválhatatlan sorsokról való gondoskodás, vagy az a' veszedelem, hogy Európának egész társasági Systemáját a' törvénytelen önkény (tettzés) által össze ronthatni szemléli, ösztönözték. Ő Felsége az igazságért és rendért kívánt élni és országolni; tsak az igazságért és rendért hadakozott Austria. Ha a' Monárchián ezen gyakorta szerentsétlen hadakozásokban mély sebek ejtettek: tsakugyan megmaradott ő Felségének vigasztalására az, hogy birodalmának sorsa nem haszontalan és indulatosságból való próbatételekre nézve kotzkázott, és hogy ő Felségének minden határozásai az Isten, az ő Felsége' népei, 's a' jelen való és jövő világ előtt megmentethettek.

Az 1809-dik esztendőbéli hadakozás a' czéllal leg megégyezőbb előre való készületek mellett is végső veszedelemre vezérelte volna a' Státust, ha az armádának

elfelejthetetlen vitézsége 's annak a' hazaszeretnek lelke, melytől a' Monarchiának minden részei elevenítették, erősebb nem lett volna, mint akármelly ellenséges sors. A' nemzeti betsület és régi hadi ditsőség ezen hadakozásnak minden szerentsétlenségei között szerentsésen megtartattak: hanem betses tartományok veszték el, és az Adriaticum tenger mellett lévő parti tartományoknak általengedése által a' maga egész tengeri kereskedésétől, hazai szorgalmatoskodásának (industriájának) leghathatósabb előmozdító eszközétől megfosztatott Austria, a' melly tsapást még mélyebben megérzette volna, ha éppen azon időben egy, az egész Európai száraz földet körül fogó veszedelmes Systema, külömben is minden kereskedésbéli útakat bé nem zárt, 's a' népek között való minden közösülést ketté nem szakasztotta volna.

Ezen hadakozásnak folyása és resultuma egészszen meggyőzték vala ő Felségét a' feiől, hogy az Európa mélyen megszagattatott politikai állapotja' egyszerre való (közvetetlen) és fundamentomos meg-orvosoltatásának szembetűnő lehetetlensége mellett, egyegy Státusnak fegyverrel való mentő próbatételei a' helyett, hogy a' közönséges inségnek határt tennének, inkább a' még megmaradott független erőt is gyümöltstelenül elvesztenék, az egésznek megbukását siettetnék, és még a' jobb idők eránt való remenséget is semmivé tennék. Ezen meggyőződés által vezéreltetvén megismerte ő Felsége, melly fontos haszon lenne az, hogy a' naponként nevededő igen nagy erőnek eddig meg nem gátoltathatótt falyamatja, egy



több esztendőig tartandó békeségnek bizonyosságtételére által leg alább nyugvás' állapotjára tételődjék, 's a' Monarchiának az ő finantziái és katonai mivolta helyreállítására megkívántató tsendesség, egyszeremind pedig a' szomszéd Státusoknak is pihenésre való idő szerzettessék, a' melly okosan és munkássággal használtatván, a' szerentsébb napokra való általmenetelt megkészhethetné. Egy ilyen nemű békeséget az akkori veszedelmes környülállások között tsak egy rendkívül való határozás által lehetett megszerezni. Érezte ezt a' Császár, és meghatározta arra magát. A' Monarchiáért, az emberiség leg szentebb javáért, mint elláthatatlan veszedelmek ellen való védelmet, mint a' dolgok jobb rendeltetésére való folyásának zálogát, azt adta ő Felsége oda, a' mi a' szívének legbetsesebbje vala. Ezen, minden közönséges kétségeskedést sokkal fellyülhaladó, a' szempillantatnak minden rosra való magyarázása ellen felfegyverkezett gondolattal készült-meg az a' kötés, mellynek arra valónak kellett volna lenni, hogy a' nem egyenlő erővel folytatott hadakozásnak inségei után a' gyengébb és szenvedő részt a' néminémű bátorságnak érzése által labra állítsa, az erősebbet és győzedelmest mérséklettségre és igazságosságra hajtsa, 's e'képpen az erők' egyenlő mértéke' visszatérésének útját, melly nélkül a' Státusok' közönsége tsak inségek' közönsége, mind két oldalról megtörje.

A' Császár annyival igazságosabban várhatta ezt, hogy ezen Kötésnek szerzetésekor Napoleon Császár már a' maga pályafutásának azon pontjára ért vala, a' hol a' megszerzetteteknek megerősítettetések kívánásra méltóbb, mint az újabbaknak szerzésekre való nyughatatlan törekedés. Az ő minden igazságos mértéket már régen fellyül haladott uradalmának minden féle további kiterjesztetése, nem tsak Frantzia országra nézve, melly az ő hódoltatásainak terhek alatt, hanem az ő valóságos szemé-

lyes javára nézve is, szembetűnő veszedelemmel volt összeköttetve. A' kereszténység' leg régibb Császári házával való familiai összeköttetés, olyan nevedést szerzett a' Frantzia nemzet' és világ' szemei előtt az ő nagysága alkotványa' erősségének és tökéletesülésének, hogy a' nagyobbúlásra való nyughatatlan plánumok annak azután tsak gyengítésére és megrázkódtatására szolgálhattak. A' mit Frantzia ország, a' mit Európa, a' mit illy sok elnyomatott és kétségbeesett nemzetek az égtől esdekléssel kértek, azt, az egészséges politika, mint tulajdon megtartatására való törvényt úgy írta a' ditsősséggel és győzedelemmel megkoronáztatott Uralkodónak eleibe. Azt lehetett hinni, hogy ily sok egyesült nagy indítóokok, győzedelmekedni fognak az egy indító okon.

Hogy ezek az örvendetes reménségek bé nem telyesedtek, azért Austriának semmit szemére vetni nem lehet. A' sok esztendőig tartott foganatlan iparkodás és minden féle véghetetlen áldozat-tételek után, elegendő indító okok találtattak arra, hogy bizodalom és önnön magunk' odaadása által próbáljunk jót tenni ott, a' hol eddig a' vérnek özönei tsak a' veszedelmeket halmazták egymásra. Ő Felsége leg alább soha meg nem fogja bánni, hogy ezen úton indúlt-el.

Az 1810-dik esztendő még nem tőlt vala-el, a' hadakozás még dühösködött Spanyol országban, a' Német népeknek alig vala annyi idejek, hogy a' két előbbeni hadakozásoknak pusztításaik után leg előbbször szabadon lehelhessenek, a' midőn Napoleon Császár egy szerentsétlen órában azt a' határozást tette, hogy északi Német országnak egy jó darab részét azon országok' massájával, a' melly Frantzia birodalom nevet viselt, összetsatolja, 's a' régi szabad kereskedő városokat, Hámbugot, Brémát, es Lübecket, a' magok politikai, 's nem soká azután az ő kereskedésbéli lételektől, és utolsó élelembéli esz-



közeiktől is megfoszsa. Ez az erőszakos lépés, a' nélkül, hogy tsak valami tettő törvényes ok is lett volna réá, minden kímélő formálításoknak megvetésekkel, és valamelyik Kabinétumnál való híradás vagy szótétel nélkül, tsak ezen szabad tettés szerént való és semmit érő fogás alatt történt, hogy ezt az Angliával való hadakozás így parantsólja. Egyszersmind az a' kegyetlen Systema is, melly által a' függetlenségnek, boldogságnak, törvényeknek és méltóságnak, 's az egész száraz föld [*Continens*] minden Státusai' közönséges és magános tulajdonaiknak kárával, a' világ' kereskedésének semmivé kellett tétettni, megengesztelhetetlen keménységgel fenntartatott, azzal a' haszontalan várakozással, hogy az a' resultatum fog általa erőszakosan elhozattatni, a' melly, ha szerentsére elérhetetlen nem lett volna, hosszú ideig tartó szegénységre, ájulásra, és barbarusságra juttatta volna Európát.

Az a' határozás, melly által a' Német tengerpartokon, *Harmintzkettődik Katona Osztály* titulus alatt, egy új Frantzia Uradalom állittatott fel, tsak magában is elég nyughatatlankodtató volt minden szomszéd Státusokra nézve, 's még nyughatatlankodtatóbbá lett mint jövendőbeli nagyobb veszedelmeknek oly előjelenségek, mellyet nem lehetne meg nem esmérni. Ezen határozás által, azt a' Frantzia országban magában felállittatott, már ugyan előbb is megrontatott, de tsakugyan még most is fennállani proklamáltatott Systemáját a' Frantzia birodalom' úgy nevezett természeti hátrájpontjainak, minden további mentegetés vagy nyilatkozatás nélkül felfordittatni, sőt a' Császárnak önnön teremtményeit példa nélkül való szabad tettés szerént semmivé tétettni, láttuk. Sem a' Rénusi Szövetségbeli Fejedelmek, sem a' Westphaliai Király, sem más kistsi vagy nagy birtokok meg nem kíméltetettek ezen országbitangolás (bitolás) útján. A' határ, mint látszik, tsak a' vak jó kedv által lé-

vén kijelentetve, minden régula és plánum nélkül ment az Országokon és folyóvizeken keresztül, elszakasztotta a' közép és déli Német Státusokat az északi tengerrel való minden közösüléstől, által lépett az Álbison, Dániát és Német országot egymástól elszakasztotta, még a' Balticum tengerhez is just formált magának, 's a' még mind eddig elfoglaltatva lévő Oderai Pruszszus erősségeknél lineáik eleikbe sietni látszott. És az egész foglalás tsakugyan még is, bár mi erőszakosan minden jusokba, birtokokba, minden geographiai, politikai, és katonai demarcatiókba belé kapott is, oly kevéssé hordozta egy már tökéletességre ment és határok közé vétetett birtoknak bélyegét, hogy kéntelen volt az ember azt inkább tsak még nagyobb erőszakos lépésekre való bévezetésnek tartani, a' melly által Német országnak fele Frantzia tartományá, 's Napoleon Császár a' Continensnek valóságos fő urává fogna tétettni.

A' Frantzia birtokoknak ezen természet ellen való kiterjesztetések által az Orosz birodalomnak és Pruszszianak kellett magokat legközelebről veszedelmeztetni érezni. A' Pruszsziai Monárchia minden felé körülvétettni, 's többé semmi szabad mozgásra alkalmas nem lévén, minden új erőnek gyűjtésétől való eszköztől megfosztatván, a' maga tellyes eloszlatása felé siető lépésekkel láttatott közelíteni. Az Orosz birodalom a' *Tilsiti* békeséges kötésben szabadnak lenni nyilatkozatott *Dantzka* városának, önnön hatalmaskodással történt Frantzia fegyveres helyé, 's Lengyel ország' nagy részének Frantzia tartományá való változtatása által, a' maga napnyúgoti oldala felől elegendőképpen nyughatatlankodtattatván, a' Frantzia erőnek a' tenger parton való előnyomulásában 's a' Pruszszianak készítettett új bilintsekben, szorongató veszedelmet szemlélt a' maga Német és Lengyel birtokaira nézve. Ezen szempillantattól fogva meghatározatotttnak lenni tartatott a' Frantzia és



Orosz birodalmak között való hadakzásnak kiütése.

Nem nagy és igazságos félelem nélkül szemlélte Austria ezen újabb terhes fellegzeteket felemelkedni. Az ellenségeskedés teátrumának minden esetben érdekelni kellett az ő tartományait, mellyeknek oltalombéli állapotjuk, minthogy a' fináncziának szükséges reformáltatása a' katonai állapotnak helyreállítatását meggátolta volna, igen tökéletesség nélkül való volt. A' hadakozás, melly az Orosz birodalomra közelített, magasabb állásból tekintetvén, felettébb félelmes világosságban jelent meg; mivelhogy éppen oly nem kedvező *conjunctúrák* (összefoglaltatások), más Hatalmasságok' együtt való munkálkodásának éppen olyan fogyatkozása, 's a' hadakozó erőknak éppen oly kevés egyenlő mértékek között, következésképpen éppen olyan reménség nélkül kezdődött-el, mint minden előbbeni hasonló nemű hadakozások. Ő Felsége mindent elkövetett, a' mit a' barátságos közbenjárás egy vagy más részről megtehetett, hogy a' hadi szelvéznek elkezdődését megakadályoztassa. Hogy az az időpont oly közel légyen, hogy ezen jó czélzással tett lépéseknek rossz kimeneteljek Napoleon Császárra nézve lehessen inkább veszedelmes, mint az ő ellenségeire nézve, abban az időben semmi emberi éles elme el nem láthatta előre.

Midőn a' hadakozásnak elkezdődése már többé kétséges nem volt, olyan eszközökön kellett gondolkodni ő Felségének, a' mellyek szerént egy ilyen szoros és veszedelmes állapotban a' maga bátorságát a' szomszéd Státusoknak valóságos javokra való kötelességbéli tekintettel megegyeztetesse. A' minden oltalom nélkül való munkátlanságnak Systemája, a' neutralitásnak az az égyetlenégy neme, mellyet Napoleon Császár a' maga nyilatkozatásaihoz káppest megengedett volna, a' Státusnak semmi ép princípiumai szerént helyre nem hagyattatható, 's végezetre is csak

egy arra való erőtelen próbatétel lett volna, hogy miképpen kellessék a' megfelytésre való nehéz kérdés elől kiállani. Egy oly fontossággal bíró Hatalmasság mint Austria, az Európában folyó dolgokban való részesülésről semmi feltétel alatt le nem mondatott; sem pedig oly állapotba nem tehettemagát, a' melyben a' békességre és hadakozásra nézve egyenlő munkálódás nélkül maradván, minden nagy tanátskozással elvesztette volna voksát és befolyását, a' nélkül, hogy önnön Státusaira nézve csak valami kezességet is kaphatott volna. Magát Frantzia ország ellen hadakozásra készíteni, a' fenn forgó környülállások között, az illendőséggel éppen úgy mint a' böltsességgel ellenkező lépés lett volna. Napoleon Császár semmi személyes okot nem adott volt ő Felségének az ellenséges tselekedetekre, 's az a' kinézés, hogy a' már egyszer felállított barátságos állapotnak helyes használása, 's a' bizodalmas előadások és tsendesítő tanátslások által némelly jeltévé ezelt talán el lehetne érni, még nem enyészett vala-el minden reménség nélkül. Hanem a' Státus javára való egyenes tekintethen az az elmaradhatatlan következése lett volna ezen határozásnak, hogy az Austriai tartományok első és főbb mezejivé lettek volna annak a' hadakozásnak, a' melly az ő oltalmazó eszközeinek nyilvánvaló elégtelések miatt a' Monarchiát rövid idő alatt a' földre verte volna.

Ezen gyötrelmes állapotban semmi egyéb menedék útja nem volt ő Felségének annál, hogy Frantzia ország mellett lépjenki a' tsata mezejére. Hogy Frantzia országnak, a' szó' tulajdonképpen való értelme szerént pártját fogja, nem csak a' Császár kötelességeivel és princípiumival, hanem még az ő Kabinétumának megújítva tett nyilatkozatásával is ellenkezett volna, a' melly minden tartózkodás nélkül kimondotta, hogy ezt a' hadakozást nem hagyja helybe. Ő Felsége az 1812-dikbéli 14-dik Mártziusi Alkunak aláírásában két megha-



tározott pontokra figyelmezett. A' leg közelébb való, mint magok az Alkú' szavai is kifejezik, e' volt, hogy semmi eszközről le ne mondjon ő Felsege, a' melly által előbb vagy később a' békességen munkálkodhatna; a' másik, hogy olyan állásra tegyen szert kívül belől, a' melly, ha a' megbékélés lehetetlen lenne, vagy pedig ha a' hadakozásnak folyása hathatós következtetésű eszközöket kívánna, Austriát abba az állapotba helyeztesse, hogy függetlenséggel munkálódhassék, 's minden előfordulható feltételben úgy nyúlhasson a' dologhoz, mint azt az egyenes és bölts politika kívánhatná. Ezen okból az armádának csak egy szorosán meghatározott 's ahozképest kis része ígértetett oda az együtt való hadi munkára; a' több már meglévő vagy azután lábraelállítandó fegyveres seregek a' hadakozással való minden közösülésen kívül maradtak. A' hadakozó Hatalmasságok, a' halgatással való egyetértésnek valamelly nemével megegyezőleg, mint neutrálissal, úgy bántak a' Monarchia' birtokaival. Az ő Felsege által választatott Systemának igaz értelmét és czélzását sem a' Frantzia sem az Orosz birodalom, sem a' világ' történeteinek telyes belátással bírós szemlélője, el nem véthette.

Az 1812-dik esztendőbéli táborozás megmútatta azt egy emlékezetre igen méltó példa által, hogy miképpen bukhasék - meg egy óriási erővel felkészült próbatétel egy első rangú vezérnek kezében, ha ő a' nagy katonai talentomoknak érzésében, a' természet' határozásaival 's a' böltsesség' reguláival elleukezőleg akart tselekedni. A' ditsősségkivánásnak szemfényvesztő ereje az Orosz birodalomnak belső részeire vonta Napoleon Császárt, 's egy megtsaló politikai tekintet annak gondolására vette őtet; hogy Moskauban békességet diktálhat, az Orosz erőt egy fel századig megbennithatja, 's az után onnét győzedelmesen fog vissza térni. Midőn az Orosz Császárnak felseges álhatatossága, az

ő katonáinak ditsősséges tselekedeteik, 's az ő népeinek ingadozás nélkül való hűségek, ezen álomlátásnak véget vetettek, már akkor késő volt ezt büntetetlenül megbánni. Az egész Frantzia armáda elszellesztetett és semmivé tétetett; négy hónapnál keveseb idő alatt az Oderához és Albishoz láttuk a' Dnieper és Duna mellől általtétetenni a' hadakozás' teátromát.

A' szerentsének ezen hirtelen való megváltozása, az egész Európa' politikai állapotjában egy fontos revolúciónak előpostája vala. Az Orosz birodalom, Nagy Britannia, és Svétzia között való öszszeszövetkezés minden körülfekvő Státusoknak egy új öszszetsatolódás' pontját ajánlott. Pruszia régtől fogva ditsérettel elszánván magát arra, hogy rendkívül való próbát tegyen, hogy a' közvetés nélkül való politikai halál' veszedelmét is előbb betsülje a' fogyasztó elnyomattatás alatt való lassú elpedésnél, kapott a' kedvező szempillantaton, 's a' szövetségeseknek karjaik közé vetette magát. Német országnak sok nagyobb-kissebb Fejedelmek készek valának, hogy hasonlót tselekedjenek. A' népeknek türedelem nélkül való kívánságaik az ő Országlószékjeknek rendes menetelit megelőzni siettek mindenütt. A' tulajdon törvény alatt való függetlenségnek sürgető kívánása, a' megbántatott nemzeti-betsüetnek érzése, az igen nagy visszaéléssel gyakoroltatott idegen hatalom ellen való mérgeződés, világos lángot vetett.

Ő Felsege a' Császár, sokkal beljebb látván, hogy sem a' dolgoknak ezen megfordulását, az azt megelőzőt igen nagyra űzött erőszakoskodás' szükséges következtetésének ne tartsa, 's igazságosabb lévén hogy sem ezt boszankodással szemlélje, egyedül csak arra fordította vala a' maga figyelmetességét, mi módon lehessen azt, éretten megfontolt 's szerentsésen egybefűzött (combinált) eszközök által az Európai közönségnek valóságos és maradaadó javára használni.



Már Deczember' eleitől fogva fontos lépések tétettek vala az Austriai Kabinétum' részéről a' végre, hogy Napoleon Császárt oly indító okok által, mellyek az ő tulajdon javát éppen oly közelről illették, mint a' világ' boldogságát, igazságos és békességes politikára hajtani lehessen. Ezen lépések időről időre megújították 's megerősítették. Azzal hízelkedett az ember magának, hogy a' múlt esztendőbeli szerentsétlenség által okoztatott érzékenység, egy véghetetlen ármáda' haszon nélkül való feláldoztatásának meggondolása, az ezen vesztés kipótoltatására megkívántató terhes minden féle erőltető eszközök, a' Frantzia nemzetnek 's az ő sorsába belékevertetett minden tartományoknak egy oly hadakozás ellen való haragjokat, melly a' kárvalás' megfordulásának minden jövődöbéli reménlhetése nélkül azoknak belső részeket kiüresítette és széllyel szaggatta, és végezetre magának ennek az új és igen félelmes crisis' bizontalan kimenetelének hideg vérrel való meggondolása, arra vehetik Napoleon Császárt, hogy Austrianak előadásait halgassa - meg. A' hang, mellyen ezek ő hozzá intéztettek, a' körülállásokhoz volt gondossággal, éppen oly komolyan (érzékenyül) mint a' czélnak fontossága, 's oly kíméllyel, mint a' kedvező kimeneteleknek óhajta és a' fennálló barátságos állapot kívánták, alkalmaztatva.

Hogy ily tiszta kútfőből folyt nyilatkoztatások meghatározott módon visszavetessenek, ezt várni valósággal nem lehetett. Hanem az a' mód, a' mint ezek fogottak, 's még sokkal inkább az Austria' gondolkozása 's Napoleon Császárnak ezen rossz kimenetelű békességes próbáknak idejében kimutatott egész magaviselete között való ellenkezőség, már még jókor a' földre vert minden reménséget. A' helyett, hogy a' jövődöre való kinézés leg alább valami mérséklett beszéd által vidámított, 's a' közönséges kétségbeesés engeszteltetett volna, a' Frantzia országi leg főbb Országloí

Hivatalok előtt minden alkalmatosságokkal közönséges módon kijelentetett, hogy Napoleon Császár semmi olyan békességes ajánlást meg nem fogna halgatni, melly a' Frantzia birodalomnak integritássát — a' szónak Frantzia értelme szerént vétetvén a' dolog — megsértené, vagy pedig az azzal önnön tettése szerént öszszetsatoltatott tartományok közzül valamelyikhez just formálna. Ugyan ekkormég az olyan, történet szerént való (eventualis) feltételekről is, mellyek ezt az önnön hatalom által felállított határlíneát még tsak illetni sem láttattak, most fenyegetődöz kedvetlenséggel, majd ismét keserves megvetésekkel való beszédek fordultak elé, éppeu mintha kinyilatkoztatni sem lehetett volna elég érthetőséggel, hogy melly álhatatosan eltökéllette légyen Napoleon Császár magában azt, hogy a' világ' nyúgodalmáért tsak egyetlenegy valamit érő áldozatot is ne tegyen.

Ezen ellenséges Manifestumoknak még az a' megbántó következesek is volt Austrianára nézve, hogy azokat a' békességre való meghívásokat is, mellyeket ez a' Kabinét, Frantzia országnak előre való tudtával és úgylátszó helybehagyásával más Udvarokhoz botsátott, hamis és igen káros színt adtak. A' Frantzia birodalom ellen öszszesövetkezett Fejedelmek, az Austriai alkudozás és közbenjárásbeli ajánlásoknak a' Frantzia Császár' közönséges nyilatkoztatásait tették, minden válaszlás helyett, ellenekbe.

Midőn ő Felsége Mártziusban Londonba egy követet küldött volna azért, hogy Angliát a' békességes alkudozásokban való részesülésre meghívja, azt válaszolta a' Britanniai Ministérium, hogy nem hiheti, hogy Austria még helyet adjon a' békességes reménségeknak, mivelhogy Napoleon Császár olyan gondolkodást nyilatkoztatott - ki ezen időközben, a' melly által tsak a' hadakozásnak örökkévalóvá tétetésére kellene vezéreltetni; a' melly nyi-



latkoztatásnak annyival fájdalmasabbnak kellett lenni ő Felségire nézve, a' menyivel az igazságosabb és fundamentosabb volt.

Tsakugyan nem kevesebbé folytatta Austria így is a' békességnek sürgető szükséges voltát még határozottabb és hathatóssabb módon a' Frantzia Császárnak szívére kötni, ezen princípium által vezéreltetvén minden lépéseiben, hogy, mivel a' fonterányosság és rend a' Frantzia birodalom' határ nélkül való hatalma által rontattak - meg Európában, tehát ezen igen nagy hatalomnak határok közzé való szoríttatások nélkül semmi valóságos békességet nem lehetne gondólni. Ugyan akkor minden féle eszközöket elővett ő Felsége, a' mellyek armádáinak megerősíttetésére és össze seregeltetésére megkívántatnak. A' Császár érezte azt, hogy Austriának hadakozáshoz kellene készülni, hogy az ő békességes közbenjárása egészszen erőtelen ne maradjon. Egyéberánt is már régóta nyilván való volt ő Felsége előtt az, hogy a' maga számvetéseiből a' hadakozásban való egyenes részesülés' megeshetése is ki nem hagyattathatna.

A' dolgoknak eddig való állapotjuk így tovább nem tarthatott: ez a' meggyőződés általjárta ő Felségét; e' volt minden lépéseinek rugója. Ha a' békességre való minden próbatétel még az első lépéskor el nem sült, annyival elevenebbé kellett ennek a' meggyőződésnek lenni. A' resultatum maga kiműtatta magát. Két utak közzül valamelyiken, alkudozás vagy fegyveres erő által, kellett más állapotra jutni.

Napoleon nem tsak előre látta Austriának hadi készületeit, de még szükségeseknek lenni is megesmerte, 's meghatározott módon is helybe hagyta több mint egy alkalmatossággal azokat. Elegendő oka volt azt hinni, hogy ő Felsége az Austriai Császár, a' világra nézve egy illy sokat elválasztó szempillantatban minden személyes vagy hamar elenyésző tekinteteket félre tévén, Austriának és az ezt körülvevő Stá-

tusoknak tsak az ő megmaradandó javokat tekintené, és semmit egyebet határozni nem fogna, hanem tsak a' mit ezek a' leg főbb indító okok ő Felségének kötelességivé tennének.

Az Austriai Kabinét soha nem tett olyan nyilatkoztatást, hogy ezélsáseinak egyéb okos értelmet lehetett volna adni. Nem kevesebbé, nem tsak megesmertetett Frantzia ország' részéről az, hogy az Austria' közbenjárása tsak fegyveres közbenjárás lehet, hanem többször mint egyszer kijelentetett, hogy a' békövetkezett környűállítások között Austria nem tarthatná magát tsak a' melleleg való munkálódásnak határai között, hanem nagy erővel kellee neki a' haditeátromon megjelenni, és mint személyesen munkálódó fő Hatalmaságnak a' dolgot eldűteni. Akármit reménhetett egyebet a' Frantzia Országlószék Austriától, vagy akármit tarthatott tőlle: ebben a' választételben állott az ő Felsége' meghatározott és végre hajtott munkálódása útjának előre való egész mentsege.

Ezen pontig fejtődött vala ki a' dolgok' állapotja, a' midőn Napoleon Császár Párist oda hagyta, hogy a' Szövetséges armádák' előre való haladásának gátat tegyen. Az Orosz és Pruszsus seregek a' Május hónapban történt véres verekedésekben kiműtatott hērōsi bátorságokat még az ellenség is megesmerte. Hogy a' táborozás' ezen első periódusának kimenetele réájok nézve tsakugyan kedvezőbb nem volt, rész szerént a' Frantzia hadi erőnek igen nagy számossága 's vezérének az egész világtól megesmertetett katonai talentoma, rész szerént azon politikai összeköttetések (combinatiok), mellyek az özszeszövetkezett Fejedelmeknek egész munkáiban sinormérték gyanánt szolgáltak, okozták. Ők ezen jól eltalált előre való feltétel szerént dolgoztak, hogy egy olyan, mint az az ügy a' mellyért ők verekedtek, tsak az övék sokáig telyességgel nem maradhatna; hogy elébb vagy későbbre, kedvezzen vagy ne



kedvezzen a' szerentse, minden még a' magában való fennállásból egészen ki nem vetkeztetődött Státusoknak az ő szövetségekbe kellene belépni, 's minden még függetlenségben maradt armádának az ő részekre kellene állani. Ők tehát csak addig engedtek szabad mozgást armádájok' vitéségének, míg a' szempillantat kívánta, 's erejeknek jó nagy részét arra az időre kíméllették-meg, mikor szélesebben kiterjedő eszközök által nagyobb következtések elérhetőket reménlették. Hasonló okokra nézve, 's hogy a' történeteknek további kifejtődéseket elvárhassák, fogadták-el a' fegyvernyúgvást.

A' hadakozás azonközben a' szövetségeseknek hátrálások által azon szempillantásban oly formát vett vala-fel, hogy a' Császárral naponként erősebben éreztette azt, hogy ő Felsége annak tovább való ügytartása mellett, munka nélkül való néző nem maradhat. A' Pruszszi Monarchia' sorsa volt mindenek felett az a' pont, melly az ő Felsége' figyelmetességét hathatósan foglalatoskodtatta. A' Császár a' Pruszszi Hatalomnak helyreállítatását első lépésnek tartotta lenni az Európai politikai Systemának visszaállítatására; azt a' veszedelmet, melyben e' fetrengett, úgy nézte, mint egészen a' magáét. Már még Aprilis elején azt a' nyilatkoztatást tette Napoleon Császár az Austriai Udvarnak, hogy ő a' Pruszszi Monarchianak feloszlattatását az ő Frantzia országtól való elszakadása', 's a' hadakozás' további folyása' természeti következtésének lenni tartja, és hogy már most csak Austriától volna függesztetve, hogy annak szebb és nevezetesebb tartományait a' maga Státusaival össze tsatolja; melly egy olyan nyilatkoztatás, hogy nyilvánosságosan kiműtatta, hogy Pruszsziának megmentetése végett semmi eszköznek nem kellett próbálatlan maradni. Ha ezt a' nagy czélt igazságos békesség által elérni nem lehetett, úgy az Orosz bi-

rodalmat és Pruszsziát hathatós együtt való munkálkodás által kell segiteni. Ezen természetű néző pontról, melly eránt többé magát Frantzia ország sem tsalhatta-meg, lankadás nélkül való munkássággal folytatta ő Felsége a' maga készületeit. A' maga fő lakó városát Juniusnak első napjaiban elhagyván, a' hadi teátrum' szomszédságába ment, rész szerént azért, hogy a' közönséges alkudozásban, a' melly, ha valami arra való kinézés mutatná magát, mint ennek előtte úgy most is fő czélja volt ő Felségének, hathatósabban dolgozhassék, rész szerént hogy a' hadakozásra való készületeket, ha a' választásra semmi egyéb fenn nem maradna Austriának, annál nagyobb hathatósággal kormányozhassa.

Kevéssel annakelőtte kihirdettette vala Napoleon Császár, hogy ő egy békesség Congressust projektált légyen Prágába, a' hol egy felől Frantzia országnak, az Északi Amerika' egyesült Státusoknak, Dániának, a' Spanyol Királynak, 's az ezekkel szövetségben lévő minden Fejedelmeknek, más felől pedig Angliának, az Orosz birodalomnak, Pruszsziának, a' Spanyol Insurgenseknek, 's ezen hadakozó mássa' minden szövetségeseknek részekről, telyes hatalmú Követek jelenjenek-meg, 's a' hosszas békesség' fundamentomait határozzák-meg. — Kihez intéztettek ezek a' projektomok, mitsoda úton, mitsoda diplomatikai formában, 's kinek eszközlése (organuma) által történhetek, mind ezek az Austriai Kabinét előtt, a' melly ezen dolog felől csak a' közönséges levelek által tudósított, egészen esméretlenek voltak. Miképpen eshetett egyéberánt egy ilyen projektomnak csak előre való elintéztése is, 's miképpen származhatna ilyen különböző elementuumoknak egyesülésekből valamely egyenlő akarattal megemert principium és semmi plánum szerént rendbe nem szedetett előre való munka nélkül, egy békesség alkudozás, oly kevésé lehetett meg-



hetett megfogni, hogy sokkal inkább az egész projektumot a' képzelődés' (Phantasia') játékanak, mint egy nagy politikai eszköz' munkába való vétettetésére czélzó valósággal való meghívattatásnak, lehetett tartani.

A' közönséges megbékéllés' terheit jól esmérvén Austria, már régtől fogva gondolkozott azon, hogy valyon ehez a' meszsze lévő 's nehéz elérhetésű czélhoz nem lehetné - é lassanlassan 's lépésenként közelgetni, 's ilyen értelemben közlötté valamint Frantzia országgal úgy az Orosz birodalommal és Pruszsziával is, a' *Continentalis* - békességről való gondolatot (ideát). Nem azért, mintha az Austriai Udvar, egy, minden nagy Hatalmasságoktól együtt való megfontolással végre hajtatótt békességnek, a' mely nélkül Európára nézve sem bátorságot sem boldogságot reménleni nem lehet, szükséges voltát tsak egy szempillantatig is meg nem esmérte, vagy hogy azt gondolta volna, hogy a' *Continens* úgy is fennálhatna, ha megszűnne is az ember az Angliától való elszakadást halálos rosznak tartani. Azoknak az alkudozásoknak, mellyeket Anstria, minekutánna a' Frantzia országnak elijesztő jelentései által majd minden azeránt való reménség semmivététetett volna, hogy Anglia a' közönséges megbékéllésnek próbatételében részesülni fogna, tsak egy, következő nagyobb alkudozás', egy valósággal közönséges békességes *Congressus*' fontosabb részének kellett volna tartatniok; azoknak erre való előkészületül szolgálni, 's a' következő főbb alkudozásokra előre való tikkelyeket szolgáltatni, és végre egy szélesebben kiterjedő 's fundamentomosabb végső kötésre útattörni, kellett volna. Ha Austria' czélzásának néző pontja egyéb lett volna, így az Orosz birodalom és Pruszszia Angliához lévén leg meghatározottabb kötések által tsatóltatva, valósággal soha el

nem tökélettek volna magokat arra, hogy az Austriai Kabinét' javallását meghalgasák.

Minekutánna az Orosz és Pruszsus Udvarok a' Császár ő Felségének igen bizelkedő bizodalom által vezéreltetvén, magokat készeknek leni nyilatkoztatták arra, hogy Austriának közbenjárásával békességes *Congressus* tartattassék, már tsak attól függött a' dolog, hogy Napoleon Császárnak abban való egyetértése felől bizonyosokká legyenek 's e' részről szóval való végzéstétetődjek azon eszközök eránt, a' mellyek közvetés nélkül a' békességes alkudozásokra vezessenek. Ilyen czélzással határozta ő Felsége magát arra, hogy a' maga külső dolgokra ügyelő Ministerjét Drésdába küldje. Ezen küldettetésnek az a' Junius 30-dikán kötöttetett egyezés lett a' resultatuma, melly szerént a' Császár ő Felsége által ajánltasott *közönséges*, vagy pedig ha e' tökéletességre nem mehetne, egy előre való *Continentalis* békességnek eszközlésére ajánltatott Közbenjárást, Napoleon Császár elfogadta. Prága városa a' *Congressus*nak helyyévé, és Julius 5-dik napja elkezdődésének napjává, határozottak. Az alkudozásra kirántató időnek megnyerése végett, ugyan azon egyezésben meghatározottat vala, hogy Napoleon Császár az Orosz birodalommal és Pruszsziával való 's Julius' 20-dikáig tartandó fegyvernyugvást Augustus' 10-dike előtt felmondani nem fogja: a' Császár ő Felsége pedig magára vállalta, hogy az Orosz és Pruszsus udvarokat hasonló nyilatkoztatásra veszi.

A' Drésdában tétetett végzések azután ezen két Udvarokkal közöltettek. Noha a' fegyvernyúgvásnak meghoszsabbíttatása ezekre nézve némelly nehézségekkel 's illetlenségekkel volt összeköttetve, tsakugyan minden ellenvetéseket meggyő-



zött az a' kívánság, hogy ő Felsége eránt a' magok bizodalma'knak újabb bizonyságát mütassák, 's a' világ előtt nyilvánosságossá tegyék azt, hogy ők semmi békeséges kinezést, bár melly gyenge és keskeny határok közzé szorítottatott légyen is az, el nem mellőznek, és semmi némű próbát, melly arra útat törhetne, magoktól el nem taszítanak. A' Junius 30-dikán kötött egyezés nem szenvedett egyéb változást, hanem tsak, hogy a' Congressus elkezdődésének napja, minthogy az utóbbi, szóval való értekezések oly hamar el nem végződhettek, Julius 12-dik napjára halasztatott - el.

Ő Felsége ezen időközben, minthogy az azeránt való reménségen, hogy az emberiség' szenvedéseinek 's a' politikai világ széllyelrontatásának egy közönséges békesség által fundamentomosan végvettetőd-hessék, még fel nem hagyhatott vala, arra határozta magát, hogy a' Britanniai országlószéknél is egy új lépést tegyen. Napoleon Császár nem tsak hogy látszó helybehagyással fogadta ezt a' szándékot, hanem még arra is ajánlotta magát, hogy a' dolognak rövidítettése végett az e' végre Angliába küldendő személyeknek a' Frantzia országon való által utazást megengedné. Mikor a' dolognak végre kellett volna hajtani, váratlan nehézségek adták elé magokat; a' passuálisoknak kiadattatása naprólnapra halasztatott tsekély fogások alatt, végezetre egészen is megtagadtatott. Ez a' történet új és fontos okot szolgáltatott a' Napoleon Császár által az ő békeséges hajlandósága felől nem egyszer közönséges módon tett erőssítéseknek egyenességek eránt való nagy és igazságos kételkedésre, annyival is inkább, hogy az ő többszöri nyilatkozatásai szerént éppen ezen időben kellett volna azt gondólnunk, hogy a' tengeri békesség néki leg inkább a' szíven fekügyék.

Ő Felségek az Orosz Császár és Pruszus Király ki-nevezték a' magok telyes hatalmú Követeiket a' békeséges Congressusra, és igen meghatározott útásításokat adtak eleikbe: és ezen telyes hatalmú követek, valamint szintén azok a' Ministerek is, kikre ő Felsége a' közbenjáróságbeli foglalatosságokat bizta vala, Julius 12-dikén *Prágába* megérkeztek.

Az alkudozások, ha hamarjában oly fordulást nem kaphatnának, a' mellyből kívánt resultatum látszana - ki bizonyosan, Augustus' 10-dikénél tovább nem tarthatnak. Ezen időpontig hosszabbítottatott vala meg Austriának közbenjárása által a' fegyvernyúgvás; a' Hatalmasságoknak politikai és katonai fekvések, az armádáknek állásaik és szükségük, az általok elfoglaltatva lévő tartományok' állapotja, 's az összeszövetkezett Fejedelmeknek az az esdeklő kívánsága, hogy a' gyötrelmes bizontalankodásnak véget vethessenek, semmi további meghosszabbítottatást meg nem engedtek. Napoleon Császár mind ezeket a' környűllállásokat tudta. Ő tudta azt, hogy az alkudozásoknak tartása a' fegyvernyúgvásnak tartása által volt szükségesképpen meghatározatva. Egyéberánt azt sem titkolhatta - el Napoleon Császár magamagától, hogy a' jelen lévő foglalatosságoknak szerentsés megrövidítettetések 's örvedetes kimeneteljek, melly igen az ő határozásaitól légyenek felfüggesztetve.

Ehez képest valóságos bánkódással kellett Császár ő Felségének nem soká megtudni azt, hogy a' Frantzia részről nem tsak semmi valóságos lépés nem tétettetett volna a' nagy munkának siettetésére, sőt hogy minden környűllállások úgy intéztettek volna el tőlle, mintha a' lett volna meghatározott módon a' célja, hogy az alkudozások elkéssenek, és semmi kedvező következések ne lehessen. Egy Frantzia Minister ott volt ugyan a' Congressus' hel-



Iyén, de nem volt semmi reá bízva, hogy valamibe elegyíthesse magát addig, míg az első telyes hatalmú Követ meg nem jelenéd. Ennek az első telyes hatalmú köveznek megérkezése napról napra híjába várattatott. Meg Julius 1-ső napján tudtuk meg, hogy a' fegyvernyúgvás' meghoszszabíttatásának megkötötésekor adta volna a' Frantzia és Orosz 's Pruszsus Biztosok között valami tsekély nehézség elé magát, a' melly által ennek a' különös elkésésnek megmagyaráztatni 's megmentetni kellene, pedig a' melynek a' békességes Congressushoz semmi befolyása nem lehetett 's az Austriai közbenjárás által hamar és könnyen elháríttathatott volna. Minekutánna ez a' fogás is el háríttatott volna, meg érkezett végezetre az első Frantzia telyes hatalmú Követ Julius 28-dikán, tizenhat nappal azután a' mikorra a' Congressusnak elkezdődése határozottatott vala, Prágába.

Mingyárt ezen Ministernek érkezése után következett első napokban nem volt többé semmi kétség ezen Congressusnak sorsa eránt. Az a' formálítás, melly szerént a' telyes hatalmat adó írásokat által adni 's a' költsönös nyilatkozatásokat elintézni kellett volna, a' melly pontról már az előtt is szó volt, olly értekezéssé lett, a' melyben a' közbenjáró Ministernek minden törekedései hajótörést szenvedtek. A' Frantzia telyes hatalmú Ministerek' útásításoknak elégtelensége, néhány napi halgatást okozott. Nem elébb, hanem csak Augustus' 6-dikán adtak által ezen telyes hatalmú Ministerek egy nyilatkozatást, a' melly által a' formálítás miatt fenn forgó nehézség el nem háríttatott, 's az alkudozás is a' valóságos cél felé csak egy lépésnyire közelébb is nem vitegett. Amaz előre való kérdezéseket illető gyümöltstelen Nota' (jelentés') tserélgetések között jött-el Augustus' 10-dike. Az Orosz és Pruszsus

telyes hatalmú Ministerek azon idő pontot által nem léphették; a' Congressus el vala végeztetve; 's az a' határozás, mellyet Austriának tenni kellett, ezen Congressus' folyamataja, a' békesség lehetetlensége felől való telyes meggyőződés, azon már régöltá kétségen kívül való állapot, melyről ő Felsége a' vitatás alatt lévő nagy kérdést tekintette, a' szövetségeseknek princzipiumaik és czélzásaik, mellyben ő Felsége önön princzipiumait és czélzásait megesmerte, 's végezetre azon régibb leg meghatározottabb nyilatkozatások, által, a' mellyek semmi értetlenségnek helyet nem engedtek, már előre megállíttatott vala.

Nem mély szomorúság nélkül és csak ezen eszmélődéstől vígasztaltatván, hogy a' hadakozás' megújulásának elkerültetése végett minden eszközök megpróbáltattak, szemléli a' Császár magát ezen lépésre kényszeríttetni. Ő Felsége három esztendeig törekedett lankadhatatlan álhatatossággal azon, hogy Austriára és Európára nézve egy valóságos és tartós békesség' lehetőségének fundamentomát tsendes és engesztelhető úton megnyerhesse. Ezek az iparkodások semmivé tétettek; semmi segítő eszköz, semmihez való folyamodás nints többé, csak a' fegyverekhez. A' Császár kezébe veszi ezeket, személyes mérgeződés nélkül, keserves kéntelenségből, elleneálhatatlanul parantsoló kötelességből, és oly indító okokból, a' mellyeket minden Státusabéli polgár, a' mellyeket a' világ, 's a' mellyeket Napoleon Császár maga is megesmér és helyben hágy egy tsendes és igazságos órában. Ezen hadakozásnak mentsége, oly nagy és olvasható vonásokkal van minden Austriai, minden Európai akármelly uralkodás alatt lévő embernek szívébe felíratatva, hogy semmi mesterség semmi segedelem nem kívántatik hatbatóssá való tétettetésére. A' nem-



zet és az ármáda meg fognak felelni magokért. A' közönséges kéntelenség és közönséges haszon által, a' magok függetlenségeért felfegyverkezett minden Hatalmasságokkal fundáltatott Szövetség, telyes

fontosságot fog adni a' mi iparkodásainknak. A' dolog' kimenetele, a' rend és békesség' minden barátjai igasságos várakozásoknak, meg fog az égnek segedelmével felelni.





# Az 1813-dik esztendő, avvagy, Miért van háborúnk?

## A Császárért és a Hazáért.

Azolta, hogy *Napoleon* Frantzia országon uralkodik, semmi tartós békességet helyreállítani nem lehet. Alig teltek tíz esztendők benne, hogy a' *Lünévillai, Amiensi, Posoni, Tilsiti, Bétsi,* és [*Svétziában*] az *Örebri* békességek haszontalanúl megkötettek. Ezek a' Kötések nem egyebekhanem tsak rövid fegyvernyúgvások valának, mellyek alatt a' *Napoleon* határ nélkül való hódoltatásszomjúhozása mind annyiszor újabb plánumokat intézett-el a' maga birodalmának nagyobbíttatására. Haszontalanúl esmerték-meg a' *Continens* Hatalmasságai a' *Frantzia Császári méltóságot, Olasz Országának Frantzia Királysággá való változtatását,* 's a' *Rénusi Szövetségnek* a' *Frantzia Protektorátus* alatt való formáltatását; haszontalanúl áldozták-fel Európának majd minden Fejedelmei, hogy népeiket a' békesség' áldásaira nézve bátorságosokká tehessék, nagy tartományaikat; haszontalanúl fizettek irtóztató nagy adókat; haszontalanúl szenvedték népeiknek legterhebb szolgaságát! A' fegyvernyúgvások között eltölt rövid idők tsak arravalók voltak *Napoleon*nak, hogy új plánumoknak végrehajtásokra új erőt gyűjtsön, a' mindenütt való despotaságot mindem más nemzeteknek károkra megfundálja, 's a' maga fő uraságának végetlen alkotmányát a' több világnak minden felé való omladékain felállítsa. Minden esztendő a' *Continens*en lévő Hatalmasságoknak áldozattételeikkel, kisebbülésekkel, 's vesnteségeikkel, 's *Frantzia* országnak nevedésével, nagyobbulásával, 's nyereségével végződött-el. Mibenmú próbatételeket nem látunk a' *Bétsi* békességtől fogva történni? *Hollandia,* a' *Hanszeáticá* (szabad kereskedő) városok, az *Oldenburgi* Hertzegség, a' *Bergi* Nagyherzegség, a' *Helvétziai Wallisi* Republica, *Róma,* és a' Pápa egyéb birtokai *Olasz* országban, a' Státusoknak és Nemzeteknek törvényekre való minden tekintet's egyéb Hatalmasságokkal való legkisebb értekezés nélkül, a' *Frantzia* birodalomhoz tsatoltattak; *Svétziai Pomerániát Rügen* szigetével egyetemben a' *Frantzia* seregek elfoglalták; a' *Vistula'* és *Odera'* erősségeik, *Dantzka, Stettin, Kistrin,* és *Glogau* nem üresítették-ki; ezen váraknak az 1807-dik esztendőtől fogva tartó elfoglaltatva való maradások által *Pruszszia* és az *Orosz* birodalom örökre fenyegettetek, és valamiképpen a' *Rénusi Szövetség* a' *Német Birodalomnak* teljes semmivétetetésére 's *Austriának* és *Pruszszianak* gyengítettéskor szolgált, hasonlóképpen kihirdetődött vala már most egy nem kevesebbé ravasz politika által az a' *Lengyel ország'* helyreállítatására czélzó öszszeszevetkezés, a' melly által *Lithwánia* és *Podolia* fenszóval és nyilvánságosan az elpártolásra, 's *Gallitzia* is, noha most előre ezen *Lengyel Szövetségből* kivétetett 's ezáltal érette kezeség válaltatott vala, tsakugyan a' legelcsább példaadás által legvaszedelmesebb módon, hasonló elpártolásra ingereltetett, 's a' melly által támadásokra, 's az *Orosz* birodalom és *Austria* ellen való hadakozásokra czélzó, gyuladó taplónak kellett volna elrejtetni. A' *Tyrolisra* nézve kikötetett botsánat (amnestia) nem telyesítettett; *Hoffer András* és sok több vitéz fegyveres pajtásai, a' *Mantuai* és egyéb vesztőhelyeken agyon lövettettek. Maga *Tyrolis* is a' békességes feltételekkel ellenkezőleg nem tsak *Constitutziójától* fosztatott-meg, hanem



ennekfeletten Bavaria, Olasz ország és Illyria között fel is daraboltatott, hogy még szép hírű neve is feledékenységbe menjen. A' nemes Spanyol nemzettől ily áthatatosan 's ily véres boszszuállással védelmezett Királyi Familia, még most is Frantzia fogságban eped. A' Római Szentegyház' tiszteletre méltó Feje, Státusaitól megfosztattatván 's Kárdinalisainak Collegiumjoktól elválasztatván, a' Frantzia birodalom széles kiterjedése közt fogságban tévelyeg honny (háza) nélkül. A' Szentegyház' szent békessége megzavartatott; a' Pápa' pásztori hivatalának gyakoroltatása felbeszakasztott. A' Római Anya Szentegyháznak ily sok érsekségei 's papi megyéi, Érsekek nélkül maradtak, minthogy az Anya Szentegyház' Feje a' maga szent hivatalabeli foglalatosságoknak tételekre kívántató szabadszágtól megfosztatott. Az Oldenburgi Hertzeg elkergettetett tulajdon birtokaiból, tsak azért, hogy a' Frantzia birodalomnak egész a' Balticum teugérig ki kellett terjesztetni. Eppen ilyen fundamentomon kellett az *Arenbergi* Hertzegnek, több Rénusi Szövetségbeli Fejedelmekkel együtt, a' maga Fejedelmi jussától megfosztatni, noha néki ezeránt a' Rénusi Szövetségi Akta, a' most Anglus fogságban lévő Hertzegnek katona érdemei, 's az ő Napoleon Császárral való sógorsága által, bátorságossá tétettetni kellett volna. E'képpen mütatta-meg Napoleon, hogy mely kevésbé kívánja a' népeket a' közönséges constitutionáli. Akták által nékiek ígért nemzeti integritásban, 's a' szövetséges Fejedelmeket az ő Fejedelmi jussaiknak birtokában bántódás nélkül megtartani.

De nem tsak idegen Országoló Familiák, hanem a' Fr. Császár' maga legközelebb-ről való rokonai sem kíméltettek-meg az üldöztetésektől és megalatsonyíttatásoktól. *Lajos*, a' Hollandiai Király, kinek semmit szemére nem vetett a' világ, számkivetésbe küldetett, familiájától elválasztatott, és idegen népnél kénytelenített emberbaráti törvényeknek védelmek alatt oltalmat keres-

ni magának, tsak ezért, hogy a' maga szerentsetlen kereskedő népe ellen a' legkíméltég nélkül valóbb tirannusság' méltatlanságokkal illetetett eszköze lenni nem akart, a' melly népnek szokásai ő előtte tiszteletre méltók, 's szorgalmatossága és holdogsága, szentek valának.

A' Nápolyi Király (Joakim) a' Moskauban szenvedett nagy veszedelmek és nyomorúságok után egész Európa előtt megbetstelenítő módon ítéltetett méltatlannak lenni egy nevezetesebb vezérségre. Ez által a' Moskauból való hátrálás' gyalázatjának, látszokeppen egy Sógornak és Szövetségesnek ártatlan fejére kellett háríttatni. A' Warschauer Hertzegségnek is kemény pírongságokat kellett szenvedni ezen alkalmatossággal, azért, mintha nem mütatott volna elég munkásságot: holett, mint a' Lengyel Ministérium felszámolta, több mint 70,000 emberekből álló Lengyel sereg állíttatott - ki az Oroszok ellen való táborozásra, 's a' véghetetlen pénz és egyéb mindenféle szükséges dolgokbeli adományok által hosszú időkre semmivé tétetett ez a' szerentsetlen ország.

*Svédzia*, a' kereskedésbeli tilalmak, a' vámlaistromnak (tarifának) nyakába való vettetése, 's hajóinak és Német tartományainak elfoglaltatások miatt, kénytelenített felbeszakasztani Frantzia országgal a' maga összeköttetését; 's a' vitéz Koronaörökös 30,000 derék Svédziai katonákkal és a' Pomerániai felkelt néppel készen áll, hogy a' Svédziai szabad nemzettől igaz és törvényes úton néki által adott koronaörökösséghez való ditsősséges jussait, országa veszedelemben forgó Felségi jussainak vitéz védelmezése által megéreemelje.

A' Német Szövetséghez tartozó Fejedelmek a' magok tartományaikat örökké való Frantzia fegyveres helyekké és tsatázó mezőkké válni szemlélték. Az eleikbe szabott katonaságot nem tsak örökké teljes szám szerént véghetetlen költséggel fenntartani, hanem majd egész népeiket armádák-



ká változtatni kénytelenítették. Az ő seregeik tsak a' Napoleon intései szerént tesszik mozgásaikat, 's leg meszszebb lévő égtájékokra hirtzoltatnak a' magok agyonvertett attyókfiainak holt testjeikből álló hegyeken által Frantzia Generálisoknak vezérlések alatt. A' Frantzia szeregeknek végnélkül való által meg által való útazásaik, mellyeknek a' jó indúlatú Németek szállást, 's eleséget adni, 's őket szállítani, 's minden féle, ez előtt tsak az ellenséges népek ellen gyakoroltatott requisitiókkal kielégíteni, kénytelenítették; továbbá a' Napoleon' vámtarifái, 's a' kereskedésbeli közösülésnek megtiltása által, Statussaik' jövedelminek 's az ő valaha olly áldott tartományaik boldogságának minden kútfejeit, egészen kiapasztatni szemlélik. Ezeknek a' Thuilleriabéli Kabinéttól függő Királyoknak és Szövetségeseknek lételjek függetlenség nélkül, titulussok hatalom nélkül, koronájok fényesség nélkül, Felsőjiek tulajdon szabad akarattal nélkül, ármádájok fővezérség nélkül, Státussok magában való fennállás nélkül, és Országlások tsak idegen czélzás'tellyesítésére van. Ezek kénytelenek, megengedni, hogy a' Frantzia hadi tudósításokban a' Frantzia Császárnak ő véllék, éppen úgy mint más Fr. Generálisokkal és Préfektusokkal való megelégedése, kijelentessék. Ők a' Szövetség' Aktájának megrontattatását, mellyet annak Protektora, a' Bergi nagy- 's az Arembergi Hertzegségnek elfoglaltatások által elkövetett, éppen olly kevéssé tudták megakadályoztatni, a' milyen kevés kezesség és oltalom találtatik réájok nézve abban, a' Frantzia birodalom hasznára tétetődhető minden jövendőbeli kívánságok ellen. *Jósef* Spanyol országai, *Joákim* Nápolyi, és *Jeromos* Westpháliai Királyokra 's az Olasz Vice - Királyra nézve ez a' törvény mondattatott - ki: hogy ők, mint Fr. Princzek és nagy Dignitáriusok, nem a' nékiek adatott Státusok' javáiknak előmozdítását, hanem a' Napoleon' czélzásait 's a' Frantzia Birodalom' ditsőssé-

gét kellessék, mint első és leg szentebb kötelességet szemeik előtt hordozni és telyesíteni. A' többi még magokban fennálló Országlászekék, az ő Frantzia ország eránt való barátságos magokviseletje mellett is sem magokat meg nem oltalmazhatták a' beléjük való kötölődzéstől, sem a' Frantzia politika által okoztatott törvénytelenység' állapotján, melly a' mi Századunknak gyalázatjára szolgál, nem tehettek ily sok uralkodó Házaknak javokra semmi jobb fordulást.

Azóltá, hogy a' Fr. politika Európában a' hadakozást tíz esztendőttől fogva legkülömbkülömbfélőbb fogások alatt mintegy örökkévalóvá tette, és Napoleon magát, a' *népek' boldogítójának*, az *időlelke' telyesítőjének*, a' *Feudale Systema elrontójának*, *Közönséges Törvényadónak*, *Státusok' megjobbítójának*, 's *békesség fundálójának* szemfényvesztő *nimbusával* Európába körül vette (körül sűgározta), 's ez által Olasz, Német, Hollandia, és Spanyol országoknak telyes felfordittatásokat magának könnyűvé tette, de egyszersmind Európát is kibeszélhetetlen inségre juttatta volna: végezetre meg kellett a' Frantzia lármás proklamatiókban, mellyek a' népének vakíttatásokra való voltak, a' revolutzió régi elavúlt hangjának változni, 's az Európára kiterjesztett politikai inségek miatt közönségesen mérgelődő elmék' figyelmetességének más tárgyakra kellett fordítatni. Erre nézve már most minden újságokat az Anglia tengeri tirannussága ellen való kiáltozás töltötte - el; az idegen országokra való erőszakos minden beütések, országlo Házaknak elkergettetések és elfogattatások, mint a' tengereknek megszabadíttatásokra 's az Anglus kereskedésnek és a' Continens esküdt ellenségének onnét való kiszoríttatására elkerülhetetlenül szükséges eszközök, úgy proklamáltattak. A' népeknek minden boldogságokat 's a' Státusoknak minden finantziájokat semmivé tévő *Continentale Systema* organizálodék.



Illy sok patikai és fábrikai, 's az egészege és szorgalmatoskodásra elkerülhetetlenül megkivántató materiákról egész Európának le kelle mondani 's a' kereskedésnek a' folyó vizeket és tengereket nem kell vala használni, azért, hogy Anglia, a' melly a' Fr. Birodalom' kevélységét illy szerentsésen megalázta vala, boszszantassék és károsittassék. Ez, az Európai majd minden familiák szokott életelmódja béli kéresetbe, élelmek' nemeibe, 's egyéb szükségéikbe mélyen bétsapó, 's illy sokaknak javokat megrontó tirannusság, tsak irtóztató nagyságú eszközök által halytathatott végre. Frantzia vámok, belső vigyázók, és ármádák foglalták-el a' tengeri tartományokat mindenütt; a' kereskedő portékák szarmazássokról való bizonyáglevelek bé-hozattattak; a' kereskedő magazinumok és szállítványok szüntelen való visgáltatásnak, boszszantatásnak és elfoglaltatásnak vettettek alájuk; a' Közép és Adriaticum tengereknek minden kikötőhelyeik Frantzia vagy Olasz országokhoz tsatóltattak; a' Pápa tengeri tartományai, Hollandia, 's az Ems, Weser, Álbis, és Wistula torkainál lévő vidékek elvétettettek; Dánia, Svétzia, Pruszsia, és az Orosz birodalom, kikötőhelyeiknek bézárásokra kényszerítették; a' Frantzia prédáló hajók sok kereskedő hajókat elfogtak, és mint igazságos prédákat semmit érő fogások alatt elragadozták; a' béhozott colonicális portékákra a' Trianoni Dekretumban meghatározott 40 per Cent vámot vetették réa mindenütt; az illy sok magános embereknek birtokaikban találtató Anglus fábrikák béli portékákat, Nápolytól fogva Dantzkáig mindenütt a' tűzre tették, 's végezetre az egész kereskedést tsak a' Napoleon Licenczái (szabad levelei) által privilégiáltott hajók folytathatták; mellyél oda volt a' czélzás egy felől, hogy a' Frantzia fábrikák' állapotja kiszorító módon könnyebíttessék, minthogy így a' szükséges materiálék, a' mellyeknek nem létek miatt

sok Európai egyéb fábrikák megállottak, legiakább tsak a' Frantzia fábrikákba vitettettek; más felől pedig, hogy a' nagy hódoltatónak képzeletéből szarmazott e'féle *Licencziával* való minden kereskedés a' Frantzia Császárnak, a' ki tsak egyedül magának tartotta-fenn azt, hogy ilyen Licencziákat oszthasson-ki, a' Continensen lévő minden más tengeri Hatalmasságoknak vámjövodelmeiket, a' Cassájába hajtassa. Napoleon e'szerént a' tengeri szabadság eránt kinyilatkoztatott minden buzgólkodása mellett is a' maga *monopoliumává* tette a' hajókázást és colonicális kereskedést.

Európa' ilyen közönséges bézárattatásának terhe alatt, melynek nints példája a' historiában, nagy fogyatkozásokhoz és veszteségekhez kellett hozzá szokni a' száraz földnek. A' valaha oly oltsó colonicális termések rettentőképpen megdrágodván nem tsak minden egyebeket megdrágítottak, hanem a' belső szorgalmatoskodást 's ezzel együtt a' Státusoknak közönséges jövodelmeiket is semmivé tették. Millió szorgalmatos kezek, mellyek eddig Amérikanak 's az egyéb Európai tartományoknak számokra dolgoztak, elvesztették keresményeiket. A' leg nevezetesebb fábrikák megakadtak vagy egészszen megállottak; a' kereskedés kihalt; a' kereskedő házak megbuktak; a' szükség és inség a' nemzeti gazdálkodás sínlódó velejét rágtálták; illy sok boldog Státusoknak természeti gazdagsága holt capitálissá vált, azért, minthogy nem volt vásárlója, 's a' szorgalmatoskodást elevenítő eladás' útja egészszen bédugult. Az Austriai Császári birodalom *Triestnek* elvesztésével elvesztette az üveg, vas, vászon, és gyapju' kivitelének útját. A' külső kereskedésnek ezen megtsonkulása által legérezhetőbb sebeknek kellett a' belső szorgalmatoskodáson, mezei gazdaságon, 's minden tulajdon vagynonon, ejtetni. A' szorgalmatoskodást meg kellett szün-



tetni, a' munkásokat el kellett bocsátani, 's a' fákrikai jövedelmeken fel kellett hagyni. A' jövedelemnek sok kútfejei kiapadtak; sok ezelőtt gazdag iparkodó emberek elszegényedtek; sok familiák kenyér nélkül maradtak. A' közönséges adófizetés béli tehetség' meggyengült. Az adásvevés nélkül való néhány esztendő alatt halomra gyűlt árúportekákban nagy summák holt kapitalisokká lettek, melly miatt a' tulajdonosok és szorgalmatoskodó emberek a' most uralkodó pénzsűkire jutottak. Ennekfelette az okos gazdáknak arra is vigyázni kellett a' Frantzia országtól elérettethető Státusokban uralkodó bizontalanságra nézve, hogy az ő még attól el nem nyeletett készvagyonjaikat fére tehessék, azért, hogy ne talám még tőlök is elüzettethetik 's felfordúlhat a' kereskedés' régi állapotja, a' melly fére tétetett vagyon e'képpen kivételett a' köz kézen való forgásból. Pruszszia, Hollandia, Szakszonia, és Helvétzia, mellyeknek népeik nagy részint tsak fábrikákból és kereskedésből élnek, Austriánál még kétségbeesőbb gazdasági állapotban vannak, melly a' maga népeit önnön földjének terméséből igen gazdagon eltartatja, 's szorgalmatoskodását (industriáját) is a' belső kereskedés által neminémüképpen fenntarthatja. Svétzia és az Orosz birodalom is igen terhes állapotra juttattattak vala a' Continentale Systema által. Természeti terméseiknek nagy bősége mellett, sem a' természeti gazdagságnak oly sok különbségével, sem annyi fábrikával és egyéb kézi műhelyekkel nem bírnak ezek az országok, hogy idegen portekáknak bévitelek nélkül ellehessenek: 's még is örökre alája vetni kellene a' Continentale Systemának magát, önnön nemzeti gazdagsága' leg nagyobb kárvallásával, az Orosz birodalomnak; néki a' Fr. Birodalom' javát egészen a' magáénak kellene tartani, 's vetélkedni kellene a' Fr. Birodalomtól függő Státusokkal a' felett, hogy mi módon telessék legnagyobb dühösséggel semmivé a' külső keres-

kedést; néki szakadatlanul mind azokban a' szerzeményekben, mellyek az ő klimája 's kézmiveinek szűkvóltok miatt nálla nem olyan elegendő soksággal találtatnak, mint Fr. országban, szükségét szenvedni, ellenben a' maga gabona, fa, kender, mindenféle bőr, és fagygyúdolgában való készvagyont a' magazinokban özszerethadni engedni, és a' Nagy Péter munkájának, az Orosz birodalomnak a' tengerrel való özszerkötöttetésének, az ő ditsősséges unokáira nézve haszontalannak lenni kellene. A' nagy Orosz birodalomnak, mint Hollandiának és Olasz országnak, minden haszon nélkül kellene bírni a' maga tengereit, folyóvizeit, kanálisait, hajóit, és hajós legényeit. A' szorgalmatos Oroszoknak Angliát, a' hol ők a' nékiek kívántató portekákat legoltsóbban és jobban vásárolhatják, 's a' hol ellenben, azt, a' miben magoknak bőségek van, legbátorságosabban, 's hasznosabban eladhatják, örökre megesküdt ellenségeknek kellenetartani. Az Orosz Ministereknek elkellene felejtkezniük arról, hogy Anglia a' maga földje tulajdonsága és kitsiny kiterjedése miatt az ő fábrikáiba kívántató matériálékat nem mind 's ezt sem elég bőséggel termi meg, következésképpen hogy nálla mindenkor bizonyosan eladattathatnak a' Continens' termései; végetre azt is kellene még tselekedni az Orosz Ministereknek, hogy az Orosz birodalom' keresményit és jövedelmit Frantzia országtól függővé tegyék, a' melynek többire minden continentalis termései magának elegendő bőséggel lévén, ő az Orosz birodalom' kereskedésbéli politikájára nézve igen kevésbé fontos. Ha Angliának nemzeti gazdálkodása bajt is a' Continentalis kereskedésből annyi nyereséget magának, a' mennyit néki a' matériálék kidolgoztatásáért 's a' kiadott summáért mint interest természet szerint nyerni kell, ne természetesen erre nézve a' Continens semmit, 's a' maga természeti kintseit heverni engedje-e, tsak azért, hogy Angliát ezen igazságos nyere-



ségtől megfoszsa? Ne szerezzen és természetesen Ausíria se' üveget, se' vasat, se' vásznat, se' gyapjat, tsak azért, hogy tulajdon hajóin oda nem viheti, a' hol utoljára megveszik? Minden féle Surrogatumoknak készítésekre fordítsa-é a' fáját, inkább hogy sem üveget és vasat készítsen, mellyért magának nem tsak természeti tükort elegendő bőséggel szerezhet, hanem még nyereséget is hajthat? Fel kell-é az Orosz birodalomnak a' kendernek és hajóépítésre való fának termesztésén 's a' faggyúnak és bőröknek szerzésén, és Svétziának a' maga vas-bányáin hagyni, tsak azért, hogy elégséges tőke pénzek nintsen arra, hogy ezen durva materialékat magok kiviveltethessék, vagy pedig hogy hasznosabbnak látják tőke pénzeiket a' tsupa durva materialéknak ter- tetésekre fordítani?

Egy szóval, a' Continentális Hatalmas- ságok nem lehettek tovább az önnön ma- gok ellenségei, 's nem is akartak lenni. A' Continentale Systemának következéseit az öt esztendeig való tapasztalás nyilvánva- lóvá tette és megérezte. A' Frantzra bi- rodalom elfoglalta az Orosz birodalommal sógoros Oldenburgi Hertzegséget; az Orosz birodalom kinyitotta a' kereskedésnek a' maga kikötőhelyeit: 's Napoleon hadat izent néki.

Ezen igazságtalan hadakozásnak kö- vetkezései rettentő módon fajtództek - ki a' múlt esztendőnek örök emlékezetre méltó hónapjaiban. Napoleon, a' ki eddig tsak kevély győzelmeket szokott kihirdettetni, a' Fr. nagy armádának elveszését finum módon tudtára adta a' világnak. Haza sie- tett Fr. országba, hogy a' nemzeti nagy fel- kelésből, mellyet a' 16 és 60 esztendők között lévő idejű embereknek fegyver alá való hívása által még a' táborozásnak el- kezdődése előtt organizált vala, új armá- dát gyűjtsön össze, a' melly tehát ezen eszközök szerint nem három hónapok alatt állított lábra, mint talám gondoltathatik, hanem valamely szerentétlenségnek megtör-

ténhetésére nézve már előre elkészítetve volt. Az egész készületre kívántató költség a' közönségek' jószágaiknak eladattatásokból telt - ki.

A' Frantziáknak az Orosz birodalom- ból lett hátrálások elenyésztette azt a' kén- telenséget, a' melly Pruszsziát a' Fr. or- szággal való szövetségre kényszerítette vala. Ez a' szerentsétlen és tsak nem kétségbe- sésre juttattatott nép megérezte vala, hogy a' Fr. birodalom' barátsága veszedelmesebb legyen a' nyilvános hadakozásnál, 's ja- vával megegyezőleg az Orosz birodalomhoz tsatolta magát. A' végezetre kiüresített Pómerániát már most Svétzia is ismét el- foglalhatta, és kinyilatkoztatta, hogy az Orosz birodalommal fog tartani, melynek seregei, mint Sándor Császár kinyilatkoz- tatta, nem országfoglalásnak, hanem az állandó békesség' helyreállításának kíváná- sából a' Niemen vizén által kísérték vala a' szaladó Frantziákat.

Midőn már most a' Frantzia szövetsé- ges nagy armádának elveszése után, az Orosz seregek a' magok Császárjok által vezéreltetvén a' Wistuláig győzedelmesked- ve előnyomultak volna, az Austriai segítő armáda, melly a' szerentsés sors 's nagy hí- rű vezérének böltsessége által a' maga ha- zájának megtartatott vala, az Oroszoknak Német ország felé való előnyomulását meg- nem gátolhatta. Ez olyan tekintetekre néz- ve állított vala - ki Fr. országnak segítségé- re, a' mellyek a' dolgoknak megváltozá- sokkal elenyészttek. E' nem vala telyessé- gel arra határozatva, hogy az Orosz biro- dalom ellen a' hadat egyedül folytassa. Vagy talám egész erejének felköltése által önnön Státusaiba kellett volna vonni az Austriai Császárrak a' hadakozást? 's az O- rosz Császár ellen, a' ki Austriának ellen- sége nem vala, ki az Austriai Státusoknak neutrálisságokat egyenességgel megismer- te 's jó lelkiismerettel való tiszteletben tartot- ta vala, néki hadakozni kellett volna? Na- poleon nem Illyriát 's az igen betses ten-



gerpartokat ajánlotta vissza Austriának; a' Pruszsus tartományoknak odaigérések által a' leg igazságtalanabb dologba akarta ő megmásolhatatlanúl elegyíteni az Austriai Császárt, 's azt akarta, hogy elköteleztett együtt való munkálódása által Európa' rabszolgaságának telyes mértékre való vitetetését elő segítse. Hogy hogy? Napoleon Pruszsus tartományokat ajánlott másnak, mikor ugyan ő Svétziának azta' plánját, melly szerént ez Norvégiát egyéb Balticumi tartományokért akarta magának által tserélni, égre kiáltó igazságtalanságnak lenni fenn szóval kinyilatkoztatta; 's Austriának a' maga minden környűlállások között megtartott gondolkodás és tselekedetbeli egyenességét haszontalan ígéretekért feláldozni, magát a' megérdemlett szerentsétlenségnek felsegállítására szentelni, 's arról, hogy a' Napoleon szövetségesei melly drágán vásárollyák - meg a' magok nevedésseket, eifelejtkezni kellett volna!

Minden hadakozásnak czélja a' békeség. De nem a' szinlett, hanem taak az igaz és allandó békeség fundálhatja - meg újonnan a' nepeknek elenyészett boldogságokat 's adhatja vissza a' Statusoknak az ő fennállásokat és bátorságokat. Ő Felsége, Austriának békeségszerető Császára, valami lehetőséget vett észre a' dolgoknak megváltozott állapotjokban arra, hogy Napoleon Császárt mérséklettségre indithassa, 's tartozni gondolta önnön népeinek magát azzal, hogy ezt az Isteni goudviselésnek kormányozása által nyújtott alkalmatosságot a' világnak javára fordítsa. Ő Felsége ajánlotta a' maga jó szolgálatját, a' meghasonlott világnak egymáseránt való megengeszteltetésére, 's ez által minden nemzetek' kívánságának mánkálódó eszközévé (organumává) lett. Az Orosz hirodalom, a' felingereltetett, a' győzedelmes, a' már most oly sok Hatalmasságokkal öszszeszevetkezett Orosz birodalom, ritka mérsék-

lettséggel elfogdta ezt a' közbenjárást. Napoleon Császár sem merészlette a' neki tetetett békeséges nyilatkoztatásokat magától tsak egyátallyaban eligazítani. A' Fr. és vele öszszeszevetkezett nemzeteknél majd minden familiáknak siratni kellett vagy egy tagjoknak feláldoztatását, kiket a' szülőik vagy testvéreik vagy soha vissza nem térni, vagy tsak a' sok inségek szenvedésének nyilvánosságosbéllyegeivel megérkezni szemleltek. Napoleon azonközben a' familiáknak ezen közönséges inségeket a' békeségre való mutatott készség által iparkodott tsendesíteni, hogy azután a' közönségeknek jószágaikat akadály nélkül elfoglalhassa, 's új armádával jöhessen ismét ália a' Rénuson. Ilyen módon állított - ki ő újonnan egy lovasságára ugyan nem, hanem gyalogságára és artillériájára nézve igen nagy erőt a' tsata' mezejére, 's azt vitte véghez rész szerént seregeinek igen nagy erejek, rész szerént a' Szakszoniai Királynak Dresdába való vissza menetele által, hogy az Orosz és Pruszsus seregek (a' Lützeni verekedés után) tanátsosnak tartsal magokat az Albison által a' magok segedelem kútfejeikhez vissza vonnni. Ezen idő pontban olyan fordulás tetetett vala a' dolgok' állapotjában, hogy a' kardot mindenik rész betsülettel a' hüvejébe dughatta, 's Státusainak boldogságokat örökre megerősíthette volna. Ezen környűlállások között állott lábra a' fegyvernyűgvás és a' Prágai Congressus. De nem soká nyilvánosságos lett, hogy a' Fr. Császár nem kívánta valósággal a' békeséget, hanem tsak az ő politikájátálalta jónak egy olyan hajlandósággal pompáskodni, a' melly az ő országfoglalás - szomjúhozásától egészen idegen. A' Fr. békeséges követ, későre megérkezett a' Congressus helyére, de nem azért hogy alkuozzék, hanem, hogy melleleg való üres dolgok felett veszekedjék. Napoleon nem állott azon feltételekre, mellyek tsak egye-



dül vihettek volna tökéletességre a' nagy munkát. Frantzia ország hadakozást kíván, azért, hogy népének sokaságát nem tudja semmi jobbra fordítani, mintha a' katonaság' elfogyhatatlan massájává teszi; azért, hogy a' még független Státusokat is egy jó fekvésű Frantzia lógernek helyévé's egész Európát a' maga ármádáinak verbunkos piatzává tsinálni kívánja; egy szóval azért, hogy szárazon tengeren egy forma határ nélkül való módon kíván uralkodni. Igaz is az, hogy ha a' Frantzia Sasok Európának minden egei alatt uralkodnának, úgy a' Frantzia vamok Archangelben mint Lisbonában, Velentzében, mint Amsterdamban úgy fennálhatnának, ekkor a' Napoleon Cedexe éppen olyan betses lenne Kamtschatkában mint Westpháliában, a' Magyar Vármegyékben szintúgy Frantzia Préfektusok lennének mint Rómában és Hámbugban; ekkor expeditziókat lehetne a' világ meszsze lévő részeire kigondolni 's az elnyomattatott népeknek vérekké végre hajtani; 's a' Királyi székeket mint prébendákat és ajándékokat kiosztogatni! Ekor már tökéletességre menne a' Continentale Systema, az az, Európa egy közönséges despotai birtokká 's a' föld az elsenyedett emberiség temetőjévé változna! De nem! Nem jött még el ez a' szerentsétlen idő Európára nézve. Még nem esett ily nagyra alá az emberiség! Nem fog szüksége lenni a' Histórianak arra, hogy a' jelenvaló emberi nemzetnek ezen romlottságát az örökké való emlékezet' könyvébe feljgyezze. Sem a' Rómaiak, sem a' Hunnuszok, sem a' Mongolok, sem az Osmánok, sem más hódoltató népek nem állítottak egy ilyen fő hatalmasságnak alkotmányát századok' lefolyta a' att soha lábra! Napoleon sem fogja a' véghezvihetetlen dolgot egy emberi életnek rövid ideje alatt végre hajtani! Az épület az ő maga kezei között összeomlik; a' vélekedéseknek elnyomhatatlan ereiek darabokra fogja az ő munkájának halomra tor-

nyozott massáját szaggatni, minthogy az emberek nem engedik magokat mint a' téglát egymásra rakattatni, 's a' népek mint a' tsordák magokat egy közönséges istállóba hajtani.

A' Napoleon hadakozásai orszáfgyalásokra czélzó hadakozások, a' mellyek végetlenek, mivelhogy mindenkor van még egy nép hátra, mellyet semmivé kell tenni. De melly szerentsétlenek azok a' nemzetek, mellyeknek számokra ilyen sors készitődik! Az országlószéket a' néppel 's ennek részeit egymással összefoglaló kötelek mind elszaggattatnak; a' Státusnak előbbeni Constitutziójával 's administratziójával függésben lévő minden jusok méltóságok és hivatalok elbomlanak; a' törvények, institutumok, és szorgalmatoskodás' nemei mind kialusznak; a' virágzó városok elvesztik tehetőségeket, elszegényednek, és elnéptelenülnek; semmi közönség, gyülekezet, és familia nem bizonyos a' maga addig való jussai 's megtsökkent jövedelmei felől; a' régi familiáknak érdemei, méltóságai, 's titulusai elenyésznek. Az idegen uralkodóval az ennek kedvességében lévő idegenek állanak, mind azoknak a' jussoknak és előmeneteleknek birtokosaik' helyébe, mellyek tsak a' többre vágyó bévándorlóknak kívántságokat ingerelhetik. Egy szóval, által esik a' Státus a' maga előbbeni minden állapotjának közönséges keserves felforgattatásán, és alkalmatlanná tétetik még arra is, hogy a' tyrannismus által való elnyomattatás alól valaha a' maga erejénél fogva felemelkedhessék. Ez az oka, hogy a' hazafiúi jó indúlat minden jó Statuspolgárnak legszentebb kötelessége, 's hogy a' gyávaság és árulás, sőt tsak a' politikai lágymelegség is legmenthetetlenebb bűnök. Ezért köteles minden fegyverfogásra alkalmas ember a' veszedelem' idején minden külömbőség nélkül a' haza' védelmére; ezért nem kell a' Fejedelem alattvalóknak semmi ál-



dőzatot semmi munkát igen drágának tartani, mihelyest az egésznek megtarttatása forog fenn. Ezért verekedett a' ditséretre méltó Spanyol ország hat veszedelmes esztendőig, 's fog tovább is verekedni, mint régen az ő ritteri ősei a' Maurusoknak végső elkergettetéseig. Ezért keltek - fel az Orosz birodalom, Pruszsia, és Svétzia; ezért akarunk mi is, Austriaiak, Magyarok, Csehek, és Moravusok, a' haza' egyforma gyermekei, a' Császárért és hazáért felkelni, 's a' békességnek megszerzésére egy áltörtörhetetlen sereget formálni.

Habsburgnak boszszúálló kardja nem csak magára és másoktól elhagyattatva bízattatott most ki! Nézzetek széllyel magatok körül hazafi társak! Európának minden népeit fegyverben állani szemlélték! Austria és Pruszsia napkeletről, az Orosz birodalom és Svétzia északról, Britannia napnyúgotról, Spanyol, Portugallia és Sicilia országok délről tartják békerítve Fr. országot! Ennyi hadakozó erő Fa. ország körül felkészülve 's a' verekedésre egy ponton öszszegyülekezve, még soha nem volt.

Egy célzással verekednek mind ezek; egyetlenegy céljuk van minnyájoknak. A' mi az elválás és meghasonlás miatt elveszett: vissza nyerttetik az együttmunkálódás és egyetértés által. Nem kell a' régi históriákból megtanúlnunk, hogy egy szent ügyért lelkesített népnek megkeményedett karjai mit tehessenek: önnön időnk legyen a' tanítónk 's néptársaink legyenek a' példaadók! Az Orosz birodalom és Spanyol ország nagy Fr. armádáknak lettek temetőikké. A' Napoleon osztályainak majd minden Marschaljaik gyalázattal és szerentsétlenségekkel fedezték - bé magokat a' Spanyolok ellen való verekedésben; a' Fr. hadi mesterség bűnös kevélységgel igazságtalan tettekre fordíttatván, megszégyenítettett! Megtanulta a' világ Madridban és Moskauban, hogy a' Napoleon armádái nem meggyőzhetetlenek, nem is eltöröl-

hetetlenek. A' Frantziák tsúfolkodva tekintettek az Orosz fegyveres parasztokra, 's a' Spanyol zshiványokra, mint ezeket a' nemes hazaoltalmazókat nékiek nevezni tettett: hanem minden ország, a' melly magát úgy viseli mint az Orosz birodalom és Spanyol ország viselik, a' melly a' maga nemzeti megtartatásáért *in massa* feláll, minden hegyet halmot erdőt miut megannyi bástyát, minden várost falut és házat mint meg annyi várat, és minden kőfalat mint egy sántzot úgy oltalmaz, melly az ellenségnek minden lépésnyi földet minden harapás kenyeret drágán ad - el, 's előtte minden segedelem eszközöket semmivé teszen, minden ország, melly magát e'képpen védelmezi, rettegéssel 's rebegéssel tölti - el az ellenséges armádákat, vagy pedig temetőjökké leszen azoknak, ha a' kétségbeeső Marschaloktól ágyúk és kártátsok által vakmerő ütközetekbe kergettetnek. És hol van most Európában egy erős nemzet olyan, a' melly az Orosz és Spanyol birodalmaknak példájok szerént ezerszer örömeztőbb oda nem adja minden vagyonát és embereit a' maga megtartatásáért egy rövid és hamar elmúló hadakozásra, mintsem hogy magát az örökre való semmivé tettetés' gyalázatos inségének alá hotsással. Kérdezzük - meg a' járom alá hajtott nemzeteket, hogy ha rajtok, 's tsupán csak rajtok állana, nem ezerszer inkább kívánnának - é véllünk együtt a' békességért, mint sem ellenünk a' Napoleon vég nélkül való hódoltatás és rontásbéli plánumaiért tsatázni? Mondjátok - meg fenn szóval ti Tirolisnak nemes emberei, a' ti erőszakos uraitoktól *Inn* mellyéki *Bavarusoknak*, de a' világtól még most is Tirolisiaknak, régi, igazi, hűséges Tirolisiaknak neveztetett Tirolisiak, ti bátor *Vorarlbergiek*, ti derék *Illiriaiak*, ti vitéz *Dalmatusok*, és ti szerentsétlen Olaszok, Hollandusok, Északi Németek, mondjátok - meg fenn szóval, hogy ti csak a' békessé-



gért öszszeszövetkezett Hatalmasságoknak hatalmas segedelmeket várjátok, hogy szabadságotokért, magatokban való fennállhatástokért, 's függetlenségetekért a' legrendkívülvalóbb dolgot megpróbáljátok, 's magatokat az utolsó oltalomra elkészíttsetek, mint más régi és mostani népek a' magok megmentetésekre tselekedtek 's magokat meg is mentették. Mondjátok - ki fennszóval, miként daraboltattak - fel tartományaitok, miként hurtzóltattak virágjaitokban lévő fiaitok, mint a' vágó marhák, meszsze földekre, miként tétettek semmi vé házi vagyonaikat a' dobzó idegenek által, a' kik nyelveteket nem értik. — Mondjátok - meg fennszóval azért, hogy Királyaitok és Fejedelmeitek, a' kik beneteket gyermekeitekkel egyetemben a' semmit érő üres titulussért eladnak, serkennyenek - fel! Hát egyetlenegy halandó által kell, a' kinek csak az ütközethez van kedve és talentuma, 's erre nézve nem is egyebet csak hadat kíván, millió és ismét millió békeséges indulatú embereknek kényszeríttetni, hogy az örökké való hadakozás' szerentsélen műszerei legyenek! Nem boldogul többé Frantzia ország abban, hogy az időtől

való megtaníttatás által öszszetsatóltatott nemzetek között gyűlölséget és meghasonlást, hiszen szélilyel, hogy a' gazdagnak a' szegény' elnyomattatását, a' szegénynek a' gazdag' felprédáltatását ígérje, hogy egy embert a' másik által fenyegettesen, 's egy népet a' más nép által elpusztíttasson azért, hogy végtére minnyájokat minden fáradság nélkül a' maga ragadományává tegye. A' most Európában uralkodó törvénytelség, az illy sok békeséges indulatú, a' magok derék népeikkel megváltozhatatlanul öszszeszövetkezett emberiség' fejének köz jóra czélzó hathatós együttműködássok által, véget fog érni. — A' békeség, az igazság és hűség ismét vissza térnek az Európai nemzeti nagy familiáknak honnyaikba! Ezt kívánják a' népeknek békeséges indulatú Fejeik! Ezért állanak minden derék nemzetek egy közönséges és feloldozhatatlan szövetségre öszsze! ezért készek feláldozni vagyonaikat és véreket.

Mi ezt az emberiség' leg szentebb ügyiért áldozzuk - fel, és ajánljuk mind azoknak a' véllünk való békeséget, a' kik azt igazán kívánnyák.

*Fordíttatott Németből.*



*Jobbítások.* — Kérettetnek a' tisztelt Olvasók, hogy a' Magy. Kurir mellett nékiek küldetett Cs. K. Manifestumban, a' 2-dik lapon az első hasábnak utolsó sorában ezen szó után, *alatt*, ezeket, *a' földre roskadt vala* — az 5-dik lapon a' második hasábnak, lefelé számlálván a' 10-dik sorában ezen szó után, *hirtelen*, ezeket *és rendkívül*, plajbászszal béírni — a' 6-dik lapon az első hasábnak, felyülről lefelé a' 18-dik sorában, ezen szónak *haragjokat* két utolsó betűit letörölni — a' 8-dik lapon a' második hasábnak, alólról felfelé a' 20-dik sorában, e' helyett *mássa'* ezt, *massa'*, írni ne tarheltessenek.